

Jaarverslag 2018

Onderlinge
Waarborgmaatschappij
Centramed B.A.

Deskundig in
medische
aansprakelijkheid

Centramed

Inhoudsopgave

1	Introductie en kerncijfers	2
2	Strategie	4
	Profiel	4
	Missie en visie	4
	Ambitie en strategie	5
	Vooruitzichten	6
3	Trends en ontwikkelingen	7
4	Operatie	10
	Onze leden	10
	Onze mensen	11
	Financiële resultaten	13
	Operationeel	15
	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	17
5	Risicomanagement	19
6	Governance	21
7	Verslag Raad van Commissarissen	27
8	Jaarrekening	29
	Balans voor Winst bestemming per 31 december 2018	29
	Winst- en verliesrekening boekjaar 2018	30
	Kasstroomoverzicht 2018	31
	Toelichting op de balans (31 december 2018)	32
	Toelichting op de winst- en verliesrekening 2018	42
	Resultaatbestemming	46
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	47
9	Aanvullende informatie	52
	Ledenlijst per 1 januari 2019	52

1 Introductie en kerncijfers

Het jaar 2018 stond in het teken van verdere verbetering van de dienstverlening aan onze leden en het professionaliseren van de interne organisatie. Ook zijn we gestart met het realiseren van de strategie die wij in 2017 hebben ontwikkeld.

Per 1 januari 2018 zijn alle leden (die eind 2017 lid waren) bij Centramed gebleven, een mooie erkenning voor onze toegevoegde waarde. Het faillissement van MC IJsselmeerziekenhuizen B.V en Slotervaartziekenhuis B.V heeft geen grote impact op Centramed. In samenwerking met partners hebben we er voor gezorgd dat zowel claimanten als zorgverleners, wat betreft de medische aansprakelijkheid, geen nadelige gevolgen kennen. Per 1 januari 2019 hebben twee leden het lidmaatschap opgezegd en heeft Centramed 78 leden.

In 2018 zijn 814 (nieuwe) claims in behandeling genomen, een daling van 49 claims (5,7%) ten opzichte van 2017. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van het aantal claims bij Academische en Algemene ziekenhuizen. Daarbij speelt mee dat onze leden steeds meer klachten en claims zelf oplossen, waardoor Centramed minder claims met een geringer belang behandelt.

De trend van de stijging van de gemiddelde schadelast zet zich ook in 2018 door. Dit is mede het gevolg van de terugtrekkende overheid, een versoberend sociaal stelsel en de ontwikkeling in de wet- en regelgeving.

Wij willen claimanten een eerlijke compensatie voor de geleden schade bieden, hetgeen resulteert in hogere schadevergoedingen.

De belangen worden groter en zaken worden complexer. Mede door deze ontwikkelingen constateren we een verharding van ingenomen standpunten. Dit leidt veelal tot een verlenging van de doorlooptijd van de afwikkeling van claims. Wij zien het als onze missie om deze negatieve ontwikkeling in samenwerking met alle betrokken schakels in de keten zo veel mogelijk te beperken.

Het boekjaar 2018 hebben wij afgesloten met een positief resultaat van € 620.000 en een verdere stijging van de solvabiliteit naar 166%. Het is goed om te constateren dat het resultaat nauwelijks is beïnvloed door eenmalige effecten en grotendeels voortkomt vanuit de verzekeringstechnische activiteiten. Daarnaast zien we dat onze prudente wijze van reserveren leidt tot een afname van uitloopresultaten. Het beleggingsresultaat stond in 2018 onder druk door macro-economische effecten.

Centramed heeft hoog gekwalificeerde medewerkers, die passie hebben voor hun vak. In 2018 zijn we verder gegroeid en per 31 december 2018 hebben wij 54 medewerkers in dienst. Daarbij is te vermelden dat wij in 2018 zijn gestart met een advocaat in loondienst. Ook ons managementteam is versterkt met de komst van een IT-manager, een nieuwe manager Relatiebeheer en een tweede manager Schade.

Omdat de grens van 50 medewerkers is gepasseerd, hebben de medewerkers in 2018 een ondernemingsraad gekozen, die in oktober 2018 is geïnstalleerd.

Op 7 februari 2018 is de heer Jean-Paul Essers door de Algemene Ledenvergadering als commissaris benoemd. Hiermee is de vacature voor een zorggebonden commissaris vanuit een ggz-instelling ingevuld. Op 27 september 2018 is de heer Mark Kramer als commissaris benoemd. Hiermee is de vacature voor een zorggebonden commissaris vanuit de UMC's ingevuld en is de Raad van Commissarissen (RvC) compleet.

Terugkijkend op 2018 wil Centramed haar leden bedanken voor het vertrouwen in onze organisatie en de prettige onderlinge samenwerking. Ook bedankt de directie van Centramed haar medewerkers en de RvC voor hun inzet en toewijding in het afgelopen jaar.

Centramed

Deskundig in medische aansprakelijkheid

Centramed zal mooie initiatieven blijven ontwikkelen met én voor onze leden. Wij blijven onze bijdrage leveren aan de verbetering van het beheersbaar houden van het risico van medische aansprakelijkheid, het voortvarend afwikkelen van schadeclaims, het delen van kennis en data en het voorkomen en beperken van schades.

2 Strategie

Profiel

Centramed verzekert sinds 1994 zorginstellingen voor het risico van medische aansprakelijkheid.

Deskundig in medische aansprakelijkheid. Dat zijn wij. Voor alle betrokkenen bij schade als gevolg van onzorgvuldig medisch handelen. Onze mensen werken iedere dag om dit waar te maken. Wij bieden een verzekering met een goede dekking, behandelen schadeclaims zorgvuldig, bevorderen preventie én delen kennis en data om van elkaar te leren.

Missie en visie

Missie

Met respect voor alle betrokken partijen zorgen wij voor een eerlijke oplossing bij onzorgvuldig medisch handelen.

Schade als gevolg van onzorgvuldig medisch handelen heeft veelal grote impact op de betrokken partijen. Een menselijke benadering, met respect en aandacht voor betrokkenen is hierbij van groot belang. Het is belangrijk, zowel voor de patiënt als de zorgverlener, dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt.

Wij kunnen dit niet alleen. De behandeling van medische aansprakelijkheid is een proces van samenwerking. Centramed stimuleert samenwerking in dit netwerk om gezamenlijk tot een eerlijke oplossing te komen. Het omvat meer dan alleen het afhandelen van een aansprakelijkheidsvraagstuk; het komen tot een eerlijke oplossing is ons doel.

Dit geeft alle betrokkenen de mogelijkheid om de draad weer op te pakken. Daarnaast vinden wij de solidariteit in de gezondheidszorg een groot goed. We bewaken dat de oplossingen die we bieden niet ten koste gaan van de collectiviteit.

Visie

Op het vlak van medische aansprakelijkheid is een aantal trends en ontwikkelingen waar te nemen. Centramed speelt proactief in op deze veranderingen. Om deze reden heeft Centramed een visie geformuleerd op de toekomst en het stakeholderveld waarin zij acteert.

Er ontstaan andere vormen van samenwerking om de patiënt beter te helpen. De rol van technologie in de behandeling wordt steeds groter. Gevoed door trends als individualisering, een terugtrekkende overheid en maakbaarheid van de samenleving, neemt de mondigheid en verwachting van de patiënt toe.

Door deze ontwikkelingen komen de beheersbaarheid en betaalbaarheid van aansprakelijkheid en het gevoel van solidariteit verder onder druk te staan. Centramed ziet oplossingen in het vergroten van samenwerking en persoonlijke aandacht, het delen van kennis en data en het gezamenlijk ontwerpen van een slagvaardig proces rondom schade als gevolg van onzorgvuldig medisch handelen.

Ambitie en strategie

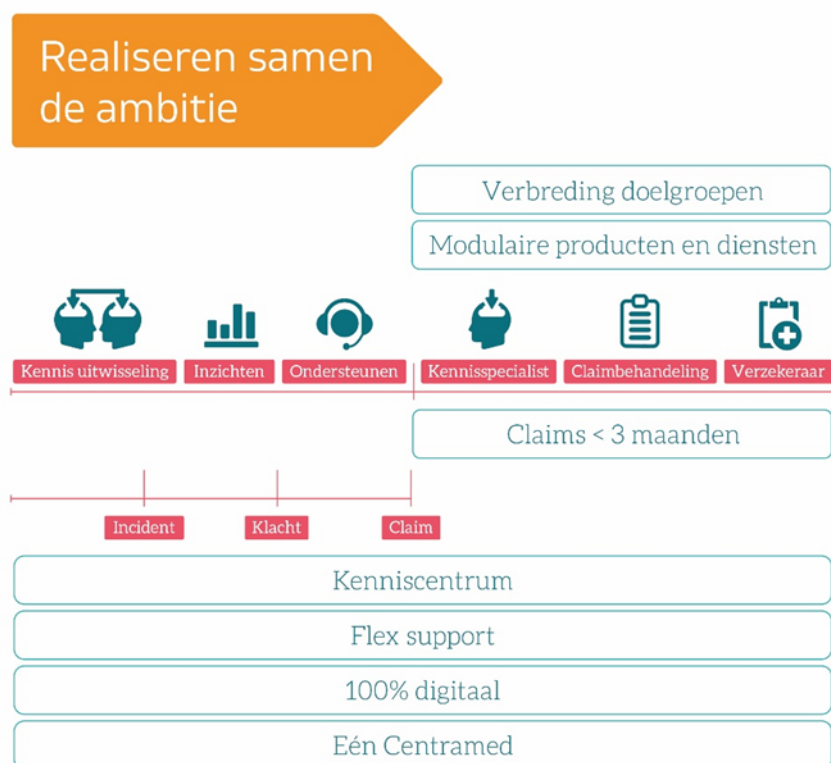
Om als Centramed 'met respect voor alle betrokken partijen, te zorgen voor een eerlijke oplossing bij schade als gevolg van onzorgvuldig medisch handelen' willen wij ons de komende jaren positioneren als verbindende factor.

De visie laat een wereld zien waarin Centramed in samenwerking met haar leden en stakeholders op een bredere wijze invulling geeft aan de financiële beheersing van medische aansprakelijkheid en de afhandeling hiervan. De focus op persoonlijke aandacht en deze continu verbeteren blijft hierbij van groot belang. Dit resulteert in deze ambitie:

- Centramed is toonaangevend op het gebied van kennis over oorzaak, gevolg en oplossing van schade als gevolg van onzorgvuldig medisch handelen.
- Wij beheersen de gevolgen van medische aansprakelijkheid.
- Samen met alle betrokken partijen wil Centramed binnen 3 maanden na ontvangst van een aansprakelijkstelling een eerlijke oplossing mogelijk maken.

Wij zoeken proactief de verbinding met ketenpartners. Zo houden we onze ogen open voor mogelijkheden tot samenwerking die leiden tot een verbetering van het proces.

Deze ambitie hebben we omgezet in een nieuwe strategie. Vanuit de bestaande basis werken we verder aan de ambitie van Centramed. Dit vraagt om een heldere koers. Om dit mogelijk te maken hebben we de ambitie opgesplitst naar zeven strategische bouwstenen met bijbehorende doelen per bouwsteen. Met deze zeven bouwstenen verwezenlijken we de ambitie van Centramed:

Vooruitzichten

In 2018 lag de focus op het verstevigen van de relatie met de leden en het verbeteren van de interne bedrijfsvoering. Onze dienstverlening naar de leden hebben we uitgebreid door de komst van een advocaat in loondienst. Daarnaast hebben we een strategie vastgesteld die richting geeft aan de toekomstige ontwikkeling van Centramed. Deze koers zullen we ook in 2019 volgen.

In het jaar 2019 viert Centramed haar 25-jarig jubileum. Tijdens ons jubileum staat 'Samen het proces van medische aansprakelijkheid versnellen' centraal, met als doel een eerlijke oplossing voor alle betrokken partijen. Als alle schakels in de Keten hun Kracht bundelen, kan deze ambitie van Centramed waarheid worden. 'KetenKracht' is dan ook het thema van het verrassende congres dat wij op 20 juni 2019 voor onze stakeholders zullen organiseren.

In 2019 richten we ons op verdergaande samenwerking met de leden van Centramed en het beheersbaar houden van de kosten voor onze leden. Hiervoor gaan we in 2019 nader onderzoek doen naar de relatie tussen het aantal klachten en claims en de communicatie en de organisatie binnen de zorginstelling. De resultaten vanuit dit onderzoek kunnen leiden tot aanbevelingen voor onze leden.

In 2019 gaan we verder met de initiatieven om de afwikkeling van claims te versnellen. Dit doen we in samenwerking met leden maar ook met andere partijen die in het speelveld van medische aansprakelijkheid werkzaam zijn.

Centramed is ontstaan vanuit ziekenhuizen. Door de jaren heen zijn ook ggz-instellingen en overige instellingen lid geworden van Centramed. Door de toenemende samenwerking in de zorg ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden en zorginstellingen. Centramed wil haar dienstverlening ook voor deze instellingen ter beschikking stellen.

Naast de vele initiatieven voor onze (toekomstige) leden blijven we ook de interne organisatie verbeteren. Belangrijk is de verdere digitalisering van de processen binnen Centramed, waarbij de zorgvuldige beveiliging van de bijzondere en persoonsgegevens binnen Centramed een essentiële voorwaarde is. Centramed gaat zorgvuldig om met deze gegevens, gezien de aard en gevoeligheid van deze gegevens.

Vanuit financieel perspectief heeft Centramed de doelstelling om een solide partij voor haar leden te blijven. Dit bereiken we door focus te houden op behoud van solvabiliteit boven de interne norm van 150% en groei naar onze streefsolvabiliteit van 175%. Wij beogen de solvabiliteit te verstevigen zonder hiervoor kapitaal bij de leden op te halen.

3 Trends en ontwikkelingen

In de afgelopen jaren zijn er nationaal en internationaal trends en ontwikkelingen waar te nemen die door de gehele verzekeringsbranche worden herkend en gevoeld. Deze ontwikkelingen hebben afzonderlijk, maar zeker ook cumulatief, een (structurele) financiële impact op onze schadelast en daarmee ook op het eigen risico en de premie die onze leden betalen.

De marges in de gezondheidszorg zijn klein en de stijging van de schadelast heeft invloed op ziekenhuizen en ggz-instellingen.

Sociale, demografische en economische veranderingen

Naast reeds eerder erkende ontwikkelingen die schadelast verhogend werken, zoals de terugtrekkende overheid, hogere levensverwachting en lage rentestand, signaleren we een verharding in de discussies over schade als gevolg van medisch onzorgvuldig handelen. In plaats van de dialoog met elkaar aan te gaan wordt steeds vaker de confrontatie gezocht, soms ook via de media. Gezien de gevoelige en persoonlijke aard van de claims die we behandelen, kunnen en willen we niet op deze manier de discussie over medische aansprakelijkheid voeren. Wij menen dat zaken sneller, redelijker en eerlijker voor alle betrokkenen kunnen worden geregeld als de dialoog wordt gezocht. Dat voorkomt ook dat kosten, zoals buitengerechtelijke -, advocaat- en expertisekosten, onnodig oplopen. Centramed heeft als onderlinge geen winstoogmerk en deze kosten worden uiteindelijk gedragen door alle zorginstellingen en daarmee door de gemeenschap die opdraait voor de verhoogde zorgkosten. Centramed neemt een actieve rol in het doorbreken van deze negatieve spiraal.

Veranderende wet- en regelgeving

Jurisprudentie

Om haar dienstverlening optimaal uit te kunnen voeren volgt Centramed de diverse ontwikkelingen in de wet- en regelgeving en rechtspraak en probeert op relevante gebieden de rechtsontwikkeling te bevorderen. Een succesvol voorbeeld hiervan is de uitspraak van de Hoge Raad, waarin is bepaald dat wij onze eigen medische advisering niet hoeven te delen met de eisende partij.

Wet affectieschade

In 2018 is de 'Wet affectieschade' door de Eerste Kamer aangenomen. De wet is per 1 januari 2019 ingegaan. De invoering van de wet affectieschade kan ook de medische aansprakelijkheid raken met het oog op schadelast, het aantal claims en de looptijd van die dossiers in verband met causaliteitsdiscussies.

Van belang is dat alleen schades met een veroorzakingsdatum vanaf 1 januari 2019 voor vergoeding in aanmerking kunnen komen. De wet is dus niet van invloed op nog lopende claims van vóór 1 januari 2019 of nog te melden claims met een veroorzakingsdatum van vóór 1 januari 2019.

Voor het soort schadeclaims waarvan het belang nu al groot is, zoals geboorteschades en dwarslaesies, ligt het in de rede dat daar een component affectieschade voor de gezinsleden aan zal worden toegevoegd. Die schades worden met andere woorden 'iets groter'. Een impact van een andere orde zijn overlijdensschades die voorheen niet tot een claim zouden leiden, omdat de op geld waardeerbare schade daarvan beperkt is. Voorbeelden zijn zaken waarbij jeugdigen en ouderen overlijden. Die leiden vaker niet dan wel tot een claim, omdat de financiële schade daarbij klein is. Met de wet affectieschade worden dergelijke kleine claims aanmerkelijk groter en ontstaat er een hele nieuwe categorie zaken die interessant is om een claim voor in te dienen. Vooralsnog is de impact hiervan niet in te schatten.

Het schadebehandelingssysteem van Centramed is inmiddels ingericht op het registreren en reserveren van affectieschadeclaims, zodat wij in de toekomst een goed beeld kunnen opbouwen van het aantal claims en de financiële effecten daarvan.

Wet kwaliteit, klachten en geschillen in de zorg (Wkkgz)

Hoewel de invoering van de Wkkgz operationeel tot zekere uitdagingen leidt, zien wij bovenal positieve effecten in de looptijd van procesvoering. Een voordeel van het voorleggen van een klacht aan de geschillencommissie is dat het traject kort is, het geschil wordt beslecht en er duidelijkheid is voor zowel de patiënt als de zorgverlener. De omvang van het effect van de Wkkgz in de schadelast is beperkt vanwege de gestelde maxima. Neveneffect is dat schades met een gering belang sinds de invoering van de Wkkgz vaker door de leden zelf worden behandeld.

Centramed heeft zitting in de begeleidingscommissies van de geschillencommissie en evalueert de gang van zaken bij de afwikkeling van Wkkgz claims.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Vanaf 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. De AVG versterkt de positie van de betrokkenen (de mensen van wie gegevens worden verwerkt). Zij hebben nieuwe privacy rechten en de reeds bestaande rechten zijn versterkt. Organisaties die persoonsgegevens verwerken hebben meer verplichtingen.

Om de AVG te implementeren heeft Centramed onder meer een functionaris gegevensbescherming aangesteld, een verwerkingenregister ingericht en zijn bewerkersovereenkomsten omgezet naar verwerkersovereenkomsten. De beginselen uit de AVG zijn vastgelegd in beleid en procedures en de Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Verzekeraars wordt nageleefd.

Zorgschade

Met de 'handreiking zorgschade' die in november 2017 door De Letselschade Raad is gepresenteerd, is het inzicht ontstaan dat sommige schades niet meer definitief, maar periodiek geregeld gaan worden. Dit gaat om schades waarin blijvende en langdurige zorg moet worden geboden aan mensen met ernstige letselschade, zoals geboorteschades en dwarslaesies. De eerste schades die daarvoor in aanmerking komen hebben wij nu in beeld.

Ontwikkelingen rondom specifieke schades

Implantaten

Op dit moment komt de jurisprudentie op implantatengebied in een stroomversnelling. Het Hof Arnhem heeft in een arrest aansprakelijkheid voor een door het ziekenhuis geïmplanteerde oogplombe bij het ziekenhuis gelegd. Die zaak wordt op dit moment bestudeerd en gaat hoogstwaarschijnlijk naar de Hoge Raad. Ook een MOM-zaak van een bij Centramed verzekerd ziekenhuis wordt met prejudiciële vragen aan de Hoge Raad voorgelegd.

Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de Hoge Raad zich daar in 2019 of 2020 over zal uitspreken. Mocht de Hoge Raad van mening zijn dat zorgverleners aansprakelijk kunnen worden gehouden voor implantatenclaims, dan zal dat naar onze inschatting tot een forse stroom van schadeclaims en een verhoging van aansprakelijkheids- en zelfs zorgpremies leiden.

Kind en dwarslaesie schades Voor m.n. kindschades en dwarslaesie schades geldt dat de grootste schadecomponent bestaat uit de kosten van zorg en opvang in het eigen huis. Dat betekent intensieve, vaak ook professionele zorg en aanpassingen in en om het huis. De onduidelijkheid over de hoogte van de persoonsgebonden budgetten (pgb's) en de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor langdurige zorg, maken het regelen van schade buitengewoon lastig. Dit komt omdat het voor betrokkenen haast onmogelijk is een goede inschatting te maken van de toekomstige situatie.

Het afschaffen van de vermogensinkomensbijtelling voor het berekenen van de eigen bijdrage lijkt op het eerste gezicht een gunstige ontwikkeling, maar dat gaat in de praktijk toch tegenvallen. Weliswaar levert die afschaffing een lagere basis voor de berekening van de eigen bijdrage op, maar de letselschadevergoeding valt nog steeds in box III, telt dus nog steeds mee in het verzamelinkomen en telt dus ook nog steeds mee bij de vaststelling van de eigen bijdrage. Met name bij de zeer grote schade-uitkeringen is het effect hetzelfde: een hoge eigen bijdrage.

In 2018 zijn wij er toch in geslaagd enkele grote schades in overleg tot een goed en bevredigend einde te brengen. Dat is met name gelukt omdat we samen met de belanghebbenden het uitgangspunt van een volledige schadevergoeding los hebben gelaten en ons bij de schaderegeling hebben gericht op de vraag: “Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat u de toekomst met vertrouwen tegemoet kunt zien?”. Dit past ook in onze ambitie om schades in goed onderling overleg met de betrokkenen eerlijk te regelen.

Internationale ontwikkelingen

Centramed volgt de ontwikkelingen op Europees rechtsgebied op de voet. Dat doen we zowel rechtstreeks als via ons netwerk. Belangrijke ontwikkeling is de hoogte van smartengelduitkeringen in ons omringende landen, zoals onlangs de recorduitkering in Groot-Brittannië. Tegengesteld zien we dat claims voor specifieke aandachtsgebieden zoals implantaten in de ons omringende landen niet ontvankelijk worden verklaard.

Financieel-economische ontwikkelingen

2018 was in financieel-economisch opzicht een bijzonder jaar. Vanwege de overgang naar ons nieuwe beleggingsbeleid én een nieuwe vermogensbeheerder, keken wij met verhoogde belangstelling naar de renteontwikkelingen, de politieke onrust in Zuid-Europa, de Verenigde Staten en China en uiteraard de Brexit.

Aangezien Centramed als onderlinge primair stuurt op balanswaarde is de renteontwikkeling voor ons zeer belangrijk. Daar waar in de markt werd verwacht dat de rente op het dieptepunt was beland, is de rente in 2018 toch verder gedaald.

In directe zin heeft de handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China ons beperkt geraakt. De handelsoorlog heeft uiteraard effect gehad op onze aandelenportefeuille welke slechts een beperkt aandeel heeft in onze totale beleggingsportefeuille. Ditzelfde geldt voor de Brexit. De Brexit heeft er wel toe geleid dat de in Groot-Brittannië gevestigde herverzekeraars hun hoofdvestiging hebben verplaatst naar het Europese vaste land.

4 Operatie

Onze leden

Onze leden zijn het fundament van Centramed. Zij bepalen het beleid in de Algemene Ledenvergadering en geven in de jaarlijkse bezoeken van Centramed hun visie op actuele ontwikkelingen. Naast ziekenhuizen en ggz-instellingen kent Centramed ook aangesloten organisaties die risico's lopen op het gebied van medische aansprakelijkheid.

78 leden

In 2018 zijn met verschillende leden gesprekken gevoerd over continuatie van hun bestaande verzekeringen, hetgeen in (vrijwel) alle gevallen heeft geleid tot prolongatie. Voor zowel de categorie 'ziekenhuizen' als 'overige instellingen' is één verzekeringsovereenkomst beëindigd. Hiermee komt het ledenaantal op 78. In het verslagjaar hebben geen fusies plaatsgevonden binnen onze kring van verzekerden.

Persoonlijk contact

Binnen een onderlinge waarborgmaatschappij is een regelmatig en goed contact tussen en met de leden onontbeerlijk. De Algemene Ledenvergaderingen in april, september en december werden goed bezocht en functioneerden ook nu weer als een platform om met elkaar van gedachten te wisselen over marktontwikkelingen en de wijze waarop Centramed hierop dient in te spelen. Daarnaast stonden bezoeken aan de locaties van de leden borg voor intensivering van het contact en uitwisseling van nieuwe initiatieven.

Kennis delen

Veel leden bezochten de Centramed colleges en de roadshows die betrekking hadden op het voorkomen van claims en de manier waarop klachten van patiënten opgevangen kunnen worden. De CentraWijzer werd met individuele leden besproken om zo te laten zien waar een ziekenhuis afwijkt van landelijke statistieken. Daarnaast werd een Ronde Tafel conferentie georganiseerd waarbij met ggz-instellingen de problematiek werd besproken rondom de agressie van cliënten naar medewerkers. Hier werd het belang onderkend om dit gedrag en de gevolgen ervan op korte termijn aan te pakken.

Faillissement

De IJsselmeerziekenhuizen en het Slotervaart ziekenhuis werden in oktober van het verslagjaar getroffen door een surseance van betaling dat gevolgd werd door een faillissement. Centramed heeft met alle betrokken partijen bij deze uitzonderlijke situatie direct afstemming gezocht om ervoor te zorgen dat de verzekering werd gecontinueerd en patiënten en zorgverleners konden blijven rekenen op een eerlijke oplossing bij claims op het gebied van medische aansprakelijkheid.

Onze mensen

In 2018 is Centramed versterkt met een aantal nieuwe collega's, waaronder een IT-manager, een nieuwe manager Relatiebeheer en een tweede manager Schade. Daarmee is het managementteam van Centramed compleet. De aanleiding hiervoor was de combinatie van natuurlijk verloop en het versterken en het verder uitbouwen van de organisatie met medewerkers op strategische posities.

Wij zijn dit jaar, na een gedegen voorbereiding, gestart met een advocaat in loondienst. We breiden hiermee de dienstverlening aan onze leden uit, kunnen processen in dossiers versnellen en zijn hiermee nog meer een toonaangevende partij op het gebied van kennis van medische aansprakelijkheid.

Wij zijn trots dat onze eerste advocaat ruime ervaring op het gebied van medische aansprakelijkheid heeft opgedaan bij een gerenommeerd advocatenkantoor. Zij zal komend jaar tevens de patroon zijn van de eerste advocaat die uit eigen gelederen wordt opgeleid.

In 2018 is de organisatie gegroeid tot 54 medewerkers (48,1 fte). Het ziekteverzuim bij Centramed over 2018 bedroeg 2,64% (2017: 3,7%). Dit percentage ligt een stuk lager dan in 2017 als gevolg van het herstel van langdurig uitgevallen medewerkers.

Naar aanleiding van het medewerker tevredenheidsonderzoek uit 2017 heeft het onderwerp werkdruk de nodige aandacht gekregen. Medewerkers van Centramed die betrokken zijn bij de afwikkeling van de schades hebben meerdere belangen te behartigen en streven naar een eerlijke oplossing voor alle betrokkenen. Deze medewerkers worden in hun dagelijks werk regelmatig geconfronteerd met voorbeelden van een verharding van de maatschappij. Medewerkers ervaren een toenemende druk vanuit externe partijen om een zaak op een voor hen zo voordelig mogelijke uitkomst af te handelen. In 2019 volgt een training die zich richt op de weerbaarheid van medewerkers van de afdeling Schade op het gebied van grensoverschrijdende bejegening door betrokken partijen. Hiervoor is de samenwerking met een gespecialiseerd instituut gezocht.

Medezeggenschap

Met de komst van de vijftigste medewerker heeft Centramed de grens voor een Ondernemingsraad bereikt. In september hebben de verkiezingen plaatsgevonden en zijn vijf leden benoemd. Het ambtelijk secretariaat wordt extern ingehuurd. De eerste overlegvergaderingen hebben plaatsgevonden.

Professionaliteit, kennis én vaardigheid

De professionele ontwikkeling van medewerkers heeft veel aandacht gekregen in 2018. Centramed hecht grote waarde aan de kennis en kunde van haar medewerkers. Dit is namelijk een voorwaarde om dé specialist in medische aansprakelijkheid te zijn en te blijven. Ook in 2018 heeft elke personenschadespecialist individueel cursussen (schade technisch/medisch/juridisch) gevolgd. Daarnaast heeft het team als geheel intern een cursus timemanagement en schrijfvaardigheid gevolgd.

De letselschade experts zijn gestart met de opleiding tot NIVRE-expert. Hoewel wij uitsluitend zeer ervaren schade-experts in dienst hebben, menen wij dat door deze certificering onze professionaliteit onderstreept wordt.

Met de komst van de eigen advocaat is ook de mogelijkheid gecreëerd om interne jurisprudentie bijeenkomsten te organiseren.

Bij de overige afdelingen zijn veel medewerkers zijn gestart met een opleiding of hebben een training gevolgd. Daarnaast zijn belangrijke stappen gezet op de onderwerpen leiderschap en communicatie.

Organisatie

In 2018 zijn de volgende vacatures ingevuld:

- Leden van de Raad van Commissarissen
- Manager ICT
- Manager Relatiebeheer
- Manager Schade
- Advocaat
- Communicatieadviseur
- Personenschade specialist
- Medewerker Secretariaat Schade

Hiermee is de bezetting op sterkte gebracht om de claims, in directe en ondersteunende zin, met volle aandacht te kunnen behandelen.

Financiële resultaten

Solvabiliteit

Wettelijke solvabiliteitseis Solvency II

Conform de geldende Solvency II-wetgeving dient Centramed eind 2018 over een kapitaaleis van ten minste € 22,2 miljoen te beschikken. In ons kapitaalbeleid is de interne norm gesteld op 150% solvabiliteit. Ons streefniveau is 175%. Hieraan ligt de veronderstelling ten grondslag dat Centramed ten minste twee zogenaamde 'significante schokken' in enig jaar wil kunnen opvangen, zonder onder de wettelijke solvabiliteitseis te komen. Een significante schok is bijvoorbeeld een scherpe daling van de waarde van de beleggingen, een grote stijging van de schadelast of het faillissement van een herverzekeraar. Het aangepaste kapitaalbeleid (inclusief de risicobereidheid) is door de Algemene Ledenvergadering op 13 december 2018 vastgesteld.

Solide beleid

Bovengenoemd kapitaalbeleid heeft ertoe geleid dat de solvabiliteit van Centramed in 2018 is verstevigd van 165% eind 2017 naar 166% per eind 2018. Deze groei wordt evenredig veroorzaakt door het positieve schaderesultaat en resultaat op beleggingen.

Solvabele partner

Het aanwezige solvabiliteitsvermogen volgens Solvency II is per eind 2018 gelijk aan € 36,8 miljoen en ligt hoger dan de interne norm (€ 33,3 miljoen) en boven de wettelijke Solvency II-eis (€ 22,2 miljoen). De solvabiliteitsratio (aanwezige solvabiliteit gedeeld door wettelijke solvabiliteit) bedraagt 166% (eind 2017 165%) op basis van Solvency II-grondslagen.

(Bedragen x € 1.000)	2018	2017
Totaal solvabiliteitskapitaal	36.826	35.794
Vereist solvabiliteitskapitaal	22.160	21.666
Overschot	14.666	14.128
Solvabiliteitsratio	166%	165%

Resultaat positief

Ook in 2018 laat Centramed een solide resultaat zien van € 0,62 miljoen (2017: € 0,95 miljoen). Dit resultaat wordt met name veroorzaakt door een positief schaderesultaat (€ 0,16 miljoen), resultaat op beleggingen (€ 0,25 miljoen) en overige baten (€ 0,21 miljoen). Deze resultaten zijn structureel van aard en bevatten geen materiële eenmalige baten of lasten. Daarmee is de kwaliteit van ons resultaat ten opzichte van voorgaande jaren verbeterd. Het positieve schaderesultaat duidt op een adequate premiestelling en reserveringenbeleid. Het beleggingsresultaat stond in 2018 onder druk door macro-economische effecten.

Ontwikkelingen schade

In 2018 zijn 814 claims gemeld (2017: 863) met een totale schadelast van € 32,5 miljoen (2017: € 29,9 miljoen). De daling van het aantal claims is zichtbaar binnen nagenoeg alle soorten instellingen, met uitzondering van een stijging bij de ggz-instellingen. Toch is ook bij de ziekenhuizen sprake van een stijging van de schadelast. De opwaartse trend in de gemiddelde schadelast per claim zet zich ook in 2018 voort. Deze stijging is verwerkt in de premiesystematiek voor de komende jaren.

Dossiervoorzieningen en technische voorzieningen

De aard van onze portefeuille stelt zeer hoge eisen aan de kwaliteit en analysekracht van onze organisatie. Het zo goed mogelijk inschatten van de dossiervoorzieningen heeft daarom continu de hoogste aandacht bij Centramed.

Voor het voorspellen van de extra verwachte schadelast voor alle gemelde schades (IBNeR) wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van actuariële modellen. De bevindingen uit onze analyses worden gebruikt om onze berekeningen continu te verfijnen. De (wijzigingen in) aannames die hierbij gebruikt worden, worden periodiek besproken en gereviewed om de inschattingen van deze schadelast te verbeteren.

Centramed heeft te maken met 'long tail' risico's. Sommige zaken lopen naar de aard heel lang (bijvoorbeeld kindschades), waardoor de inschatting over de uiteindelijke uitkomst soms moeilijk te maken is. Controle op de dossiervoorziening doen wij door middel van het uitvoeren van gerichte audits op adequaatheid van deze voorzieningen.

Voor het inschatten van de verdere ontwikkeling van potentieel grote schades wordt intensief gebruik gemaakt van de expertise van schadebehandelaars en de kennismanager. Samen met ons eerstelijns actuaariaat leidt dit tot een adequate inschatting van de extra verwachte schadelast voor alle gemelde schades (IBNeR).

Premiesystematiek

Vanuit de Commissie Trends hebben we in nauwe samenwerking met onze leden ook in 2018 meer inzicht gekregen in relevante trends en ontwikkelingen in de markt. Zo hebben we input gekregen over een aantal trends en ontwikkelingen die een financiële impact hebben op de te verwachten schadelast. De diverse ontwikkelingen zijn drivers voor de kosten en vormen een risico voor de verzekeraarbaarheid van medische aansprakelijkheid. Het prudente reserveringenbeleid in combinatie met de ontvangen input vanuit de Commissie Trends heeft tot een voorstel voor de hoogte van de trendfactor geleid. Verder blijft de premiestelling voor de overige ledensegmenten ook in 2019 een punt van aandacht.

Ontwikkeling van de solvabiliteit (Solvency II)

Bij een vergelijkbaar risicoprofiel in de portefeuille die tot uitdrukking komt in het vereiste kapitaal, stijgt de solvabiliteitsratio in 2018 tot 166%. Daarmee is de koers naar de gewenste solvabiliteitsratio van 175% voortgezet. In 2019 verwachten we dat onze solvabiliteit met het verwachte resultaat, aangevuld door het nieuwe beleggingsbeleid, tot verdere verbetering zal leiden.

Vermogensbeheer

Voor optimale aansluiting op Solvency II hebben wij per 1 april 2018 onze beleggingsactiviteiten overgedragen aan ASR vermogensbeheer. Hierop zijn het treasury- en beleggingsbeleid aangepast. Uit hoofde van het aangepaste beleggingsbeleid is de huidige assetmix ingericht. Deze gaat uit van balanssturing op basis van onze lange termijn rentevisie.

Operationeel

Proces

In 2018 zijn verschillende processen onder de loep genomen, zoals het schadebehandelingsproces, het reserveringsproces en het proces interne controle betalingen. Dat heeft op een aantal punten tot versnelling van het interne proces geleid, inclusief het verplaatsen van werkzaamheden naar de administratieve ondersteuning.

In samenwerking met Q-consult zijn de eerste audits nieuwe stijl uitgevoerd bij zelfregelende ziekenhuizen. Naast de check, mede via een self-assessment, of claims worden behandeld volgens de richtlijnen die wij ook zelf aanhouden (o.a. termijnen, kwaliteit), is beoordeeld in hoeverre het zelf behandelen van claims goed is ingebed in de organisatie. De eerste bevindingen zijn positief: bij onze zelfregelende ziekenhuizen is kwaliteit van schadebehandeling in orde, de termijnen worden gehaald en er is voldoende bezetting aanwezig om claims voortvarend en zorgvuldig te kunnen behandelen.

Eind 2018 is extra aandacht gegeven aan het ontwikkelen van nieuwe stuurinformatie. Doel ervan is onder meer dat individuele medewerkers in 2019 zelf inzage krijgen in 'eigen' prestaties (o.a. GOMA-termijnen, aantal claims, doorlooptijd), het zogeheten feedforward. Medewerkers kunnen zo zelf hun voortgang op specifieke punten volgen.

GOMA-normen

Centramed conformeert zich aan de Gedragscode Openheid medische incidenten; betere afwikkeling Medisch Aansprakelijkheid (GOMA). De interne norm van > 90% die wij stellen aan de termijnen van de ontvangstbevestiging van de aansprakelijkstelling (< 2 weken) en wanneer een standpunt (of tussenbericht) wordt ingenomen (< 3 maanden), is ruimschoots bereikt:

GOMA-2 weken termijn: in 93% van de dossiers is binnen 14 dagen na ontvangst van de claim een bevestiging aan patiënt/belangenbehartiger verzonden.

GOMA-3 maanden termijn: in 97% van de dossiers is tijdig een standpunt over aansprakelijkheid ingenomen of een tussenbericht verstuurt.

Doorlooptijd

De doorlooptijden per categorie zijn redelijk vergelijkbaar met die van 2017. Ondanks personeelsswisselingen en het inwerken van nieuwe personenschadespecialisten (duurt afhankelijk van ervaring 1 tot 3 jaar) is het percentage dossiers dat wij sluiten vanaf 1 jaar of ouder hoger dan in de voorgaande jaren. Het percentage gesloten claims van 5 jaar of ouder is gelijk gebleven.

Doorlooptijd per sluitjaar (per 31 december 2018)

Doorlooptijd	2014	2015	2016	2017	2018
< 1 jaar	27%	27%	31%	33%	29%
1 – 3 jaar	47%	47%	47%	47%	50%
3 – 5 jaar	15%	12%	12%	11%	12%
> 5 jaar	11%	14%	10%	9%	9%

Bijeenkomsten met rechtsbijstandsverzekeraars

Om goed contact met belangenbehartigers te bevorderen heeft een delegatie van Centramed eind maart 2018 deelgenomen aan een themamiddag van LetMe (mediation bij letselschade) op kantoor bij DAS Rechtsbijstand. Daar waren ook medewerkers van de andere gevestigde rechtsbijstandsverzekeraars vertegenwoordigd. In oktober 2018 hebben we zelf een themamiddag met ARAG Rechtsbijstand georganiseerd. Het kennen en begrijpen van elkaars belangen, visie en werkwijze, bevordert wederzijds begrip en kan onnodige kosten besparen en vertraging voorkomen.

Website

Uit onderzoek bleek dat de website van Centramed niet meer aan de huidige beveiligingseisen voldeed. Besloten is daarom om te kiezen voor een platform dat voorziet in een veilig gebruik dat wel toekomstbestendig is. Tegelijkertijd hebben we nog eens kritisch gekeken naar de opzet en vormgeving van de website en deze aangepast. De website met de nieuwe huisstijl zal begin 2019 gelanceerd worden.

Preventiedashboard

Centramed ondersteunt haar leden onder andere door het aanbieden van informatie en het delen van kennis. In de afgelopen jaren is de CentraWijzer een belangrijk instrument in onze gesprekken met leden geweest. Het voornemen is om deze te automatiseren en te professionaliseren zodat het de leden en Centramed nog meer informatie biedt voor concrete preventiemaatregelen. De leden hebben behoefte aan digitaal inzicht in de status en de voortgang van de claims en aan een benchmark hoe hun schadeverloop zich verhoudt tot de andere leden.

Digitalisering

In 2018 is het systeem om digitaal te kunnen werken verder getest en uitgebreid met de wensen van de gebruikers. Eind 2018 is er een evaluatie geweest van de pilot digitaal werken. Aan de hand van de uitkomsten is ervoor gekozen om langer door te testen ten behoeve van een succesvolle implementatie. De verwachting is dat begin 2019 het digitaal werken zal worden geïmplementeerd bij de personenschadespecialisten en -experts.

ICT

Ter ondersteuning van het proces is er op ICT-gebied een aantal verbeteringen doorgevoerd. De continuïteit van het proces is gewaarborgd door vervanging van verouderde netwerkapparatuur.

De informatieveiligheid is verbeterd door implementatie van belangrijke delen van het informatiebeveiligingsbeleid, zoals multifactor-authenticatie in kritische systemen, het beveiligd mailen van vertrouwelijke documenten en een verbeterd autorisatieproces. De benodigde stuurinformatie ter ondersteuning van de besturing van het proces is gerealiseerd met eigentijdse rapportagemiddelen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Met en voor de leden

Het verzekeren van medische aansprakelijkheid is een specialisme. Het aantal commerciële verzekeraars dat in staat en bereid is om dit soort risico's langjarig te verzekeren, is al jaren zeer beperkt. Centramed wil zich blijven inzetten voor het verzekerbbaar houden van medische aansprakelijkheid van zorginstellingen in Nederland.

Centramed wil niet alleen een verzekeringsmaatschappij voor haar leden zijn, maar ook een kenniscentrum. Wij bieden daarom een platform waar leden elkaar treffen om kennis en ervaringen te delen. De Centramed Colleges zijn daar een voorbeeld van: interactieve colleges met én voor leden over de verschillende facetten van het behandelen van schadeclaims.

Dienstverlening

Mensgericht, actief en zorgvuldig

Centramed werkt integer en zorgvuldig. Voor een zo goed mogelijke behandeling van claims houdt Centramed zich aan wetten en gedragsregels zoals de Wkkgz en de Gedragscode Openheid Medische Aansprakelijkheid (GOMA). In de GOMA staan onder andere aanbevelingen over meer openheid en een zorgvuldige behandeling van claims. Wij streven ernaar (pro)actief, zorgvuldig en mensgericht te werken met respect voor de belangen van alle betrokkenen. In ons werk staat 'de mens' centraal. Het is zowel voor de patiënt/cliënt en zijn naasten, als voor de zorgverlener ingrijpend om betrokken te raken bij een medisch incident.

Transparantie

De behandeling van claims als gevolg van medische incidenten staat volop in de belangstelling. Een voortvarende, deskundige en zorgvuldige aanpak van de medische aansprakelijkheidsrisico's behoort tot de sociaal maatschappelijke taak van Centramed. Open, heldere en gepaste communicatie met alle betrokkenen is van groot belang. In het besef dat we altijd te maken hebben met menselijk leed, trachten wij om binnen een zo kort mogelijke termijn de schades af te wikkelen. Wij hechten daarbij groot belang aan een intakegesprek door onze eigen experts personenschade, die in een vroeg stadium de claimant thuis bezoekt. Onze experts geven dan op een persoonlijke wijze uitleg over onze werkwijze, horen het verhaal uit eerste hand en kunnen dan een goede eerste inschatting van de zaak maken.

Via ons schadesysteem RiskConsole krijgen onze leden inzage in de voortgang van de behandeling van schadeclaims. Wij spannen ons in om de patiënt en andere betrokkenen actief op de hoogte te houden van de voortgang. Ons uitgangspunt daarbij is dat we altijd denken in oplossingen.

Adequate reactie

Onze diensten reiken verder dan alleen het verzekeren en behandelen van claims waarvan gesteld wordt dat ze het gevolg zijn van een onzorgvuldig medisch handelen. Wij bieden onze leden ook advies en ondersteuning ter voorkoming van schade en schadeclaims en voor het adequaat omgaan met incidenten. Centramed ziet het als haar maatschappelijke plicht om de impact van medische incidenten op zowel de patiënt/cliënt als de zorgverlener tot een minimum te beperken.

Het eerste stadium na het ontstaan van de schade is zeer bepalend voor de wijze waarop het vervolg van het proces rondom een claim er uitziet. Mensgericht en empathisch handelen zijn hierbij sleutelwoorden.

Samenwerking

Juist omdat de samenwerking zo essentieel is, nemen we een actieve houding aan. Centramed doet er alles aan om het vinden van oplossingen te versnellen. Wij participeren actief in landelijke gremia die zich ten doel stellen letselschadebehandeling te versnellen, te verbeteren en te innoveren. Zo zijn wij actief binnen het Verbond van Verzekeraars (o.a. Werkgroep Medische Aansprakelijkheid), de Letselschade Raad (input geven aan het Platformoverleg en de Permanente Commissie van de GOMA), het Personenschade Instituut Verbond van Verzekeraars (deelname in de Raad van Advies en de Redactieraad van het PIV Bulletin), overleg rondom verzekering van medisch wetenschappelijk onderzoek met mensen (WMO) in het kader van de Dutch Clinical Trial Foundation.

Maatschappelijke betrokkenheid

Centramed zet haar kennis op het gebied van medische aansprakelijkheid in op terreinen waar haar leden daarom vragen. Zo is Centramed betrokken bij de discussie over de problematiek die agressie jegens medewerkers van ggz-instellingen met zich meebrengt.

Werkgever

Werkgelegenheid

Centramed gelooft in langdurige samenwerking. Daarom nemen we in principe medewerkers in vaste dienst aan, soms eerst met een tijdelijk dienst verband. Uitzendkrachten, ZZP'ers en anderszins gedetacheerden worden slechts ingezet op vacatures van zeer tijdelijke aard of voor specialistische deelgebieden. Per 31 december bestond meer dan de helft van het werknemersbestand uit vrouwen. Bij het aannemen van nieuwe medewerkers wordt op geen enkele wijze gediscrimineerd.

Balans werk-privé

Werktijden kunnen flexibel worden ingedeeld en in de meeste functies behoort thuiswerken tot de mogelijkheden. Zo wordt ruimte geboden om privé-zaken af te stemmen op de (kantoor)werkzaamheden.

Milieu

Vervoer

Centramed stimuleert medewerker om met het openbaar vervoer te reizen of – indien dat gezien de afstand realistisch is – te fietsen. Sommige medewerkers maken gebruik van leaseauto's. Deze auto's hebben een maximum limiet als het gaat om uitstoot van CO₂.

Recyclen

Afval wordt zoveel mogelijk gescheiden. Afgeschreven kantoorapparatuur wordt – indien verantwoord – langer gebruikt of voor tweedehands gebruik aangeboden.

Duurzaam gebruik van hulpbronnen

Eén van de redenen om het digitaliseringstraject op te starten is het verminderen van het gebruik van papier. Centramed zal op dat vlak in 2019 een grote stap zetten.

5 Risicomanagement

Risicoprofiel

Centramed is een Onderlinge Waarborgmaatschappij met beperkte aansprakelijkheid en is opgericht door en voor haar leden. Het hoogste bestuursorgaan wordt gevormd door de leden zelf: de Algemene Ledenvergadering. Via Centramed hebben de leden hun risico van medische aansprakelijkheid gespreid en verzekerd.

Dit risico is inherent groot, omdat het schadeverloop sterk wordt beïnvloed door een relatief klein aantal grote schades. Met name schades die ontstaan zijn bij geboortes hebben een langdurig karakter en kennen vaak een grillig schadeverloop. Het kan hier gaan om nieuwe schades, maar ook om schades die ontstaan zijn in voorgaande jaren, maar die door nieuwe informatie of veranderende omstandigheden in omvang kunnen toenemen.

Niet alleen het aantal schaden zorgt voor onzekerheid, ook veranderende maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder veranderingen in wet- en regelgeving, zorgen voor een moeilijk voorspelbaar verloop van de omvang van de schadelast. Een goed voorbeeld van veranderende omstandigheden is de in 2018 aangenomen Wet Affectieschade.

Risicobereidheid

Centramed's bestaansrecht is het vervullen van de maatschappelijke behoefte om medische aansprakelijkheid te verzekeren. Daarbij is Centramed zich ervan bewust dat hier inherent hoge risico's mee gepaard gaan, die – omdat Centramed een onderlinge is – uiteindelijk door de leden worden gedragen. De risicobereidheid ten aanzien van de strategische en verzekeringstechnische risico's is gemiddeld. Dit betekent dat Centramed het hoge inherente (bruto) risico niet volledig accepteert en via de strategische acties herverzekeren en beheersen het netto risico tot een acceptabel niveau terugbrengt.

Omdat de inherente strategische en verzekeringstechnische risico's hoog zijn, hanteert Centramed een lage risicobereidheid voor de overige vijf risicocategorieën (operationeel risico, marktrisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico en IT-risico). Zodoende blijft het totale netto risico zo veel mogelijk beperkt en worden in de ogen van haar leden geen onnodige risico's gelopen.

Centramed streeft naar een kapitaalbuffer die voldoende is om twee grote negatieve gebeurtenissen op te kunnen vangen. Er is een interventieladder opgesteld waarin een streefsolvabiliteit van 175% en een minimum normsolvabiliteit van 150% zijn opgenomen.

Risico's

Centramed heeft voor de indeling van de risico's aansluiting gezocht bij de risicocategorieën uit de Richtlijn Solvabiliteit II:

- Verzekeringstechnische risico's: Het grootste risico dat Centramed loopt, door de afhankelijkheid van een gering aantal grote schades. In 2018 bedroeg het resultaat voor schades 2015 € 591.000 en het uitloopresultaat op bestaande schades € -478.000.
- Marktrisico's: Centramed heeft een belegd vermogen van € 72 miljoen. Over de beleggingsportefeuille loopt Centramed koersrisico en renterisico. Er is geen valutarisico. Het renterisico is voor 50% afgedekt door het afstemmen van de duration van de activa op de passiva.
- Tegenpartijrisico: Centramed loopt vooral tegenpartij risico op de herverzekeraars. Daarnaast is er in mindere mate kredietrisico op de banken waar de liquide middelen zijn ondergebracht. In 2018 zijn twee leden van Centramed failliet gegaan. Uit de afwikkeling daarvan is gebleken dat het financieel risico voor Centramed zeer beperkt is.

Naast bovengenoemde financiële risico's hanteert Centramed de niet-financiële categorieën 'Operationele risico's, IT-risico's en Strategische risico's'.

Risicomanagement

Om de risico's zo goed mogelijk te managen hanteert Centramed een integrale aanpak van alle risico's en daarmee hun onderlinge verbanden (Enterprise Risk Management). Hierbij maakt Centramed gebruik van het 'Three Lines of Defense Model'. Dit houdt in dat de eerste lijn verantwoordelijk is voor de risico's en de risicobereidheid en, indien de risico's de tolerantie overstijgen, gepaste beheersmaatregelen bedenken en implementeren. De risicomanager vervult daarin een coördinerende en adviserende rol. Hij rapporteert aan de directie over het actuele risicoprofiel en kan in zijn onafhankelijke rol adviezen uitbrengen aan de directie en de RvC. Verder is de risicomanager verantwoordelijk voor het opstellen en onderhouden van het risicomanagementbeleid en de implementatie van het risicomanagementproces.

De derde lijn wordt gevormd door de interne auditfunctie, die door Centramed is uitbesteed aan InAudit. De interne audit doet jaarlijks een aantal gerichte diepgaande onderzoeken naar een specifiek proces, afdeling of systeem. De bevindingen die daarbij worden geconstateerd worden door de risicomanager opgenomen in een lijst. De eerste lijn formuleert concrete acties om de bevindingen te sluiten.

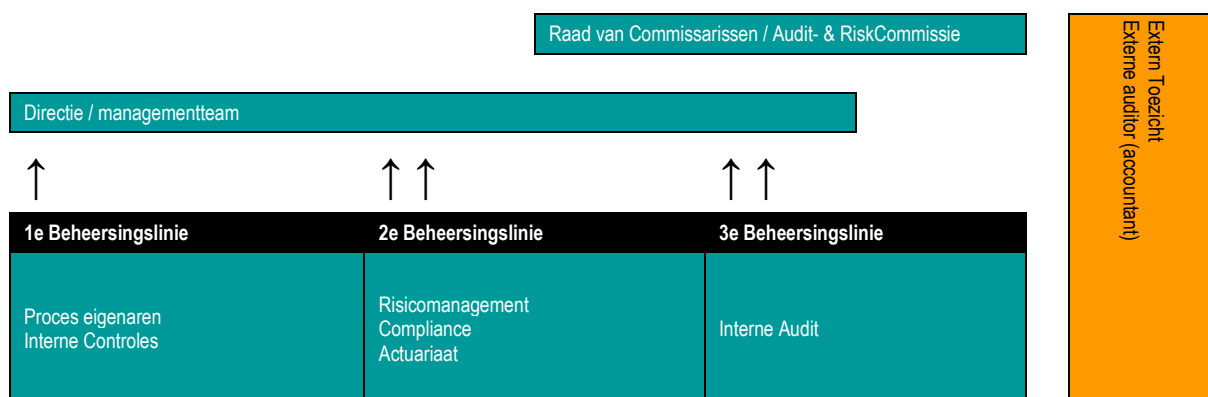
De sleutelfuncties stellen vier keer per jaar een rapportage op met aanbevelingen en speerpunten. Deze rapportages worden verstuurd naar zowel de directie als de Audit en Risk Commissie en de RvC.

ORSA

Jaarlijks voert Centramed een Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) uit. Dit is een risicoanalyse waarin door middel van scenario analyses en stress tests wordt gekeken naar het effect van bepaalde risico's op de solvabiliteit. Het verslag wat hiervan wordt gemaakt wordt gedeeld met de RvC en DNB.

3 lines of defense

Centramed heeft haar interne controle ingericht volgens het '3 lines of defense'-model.

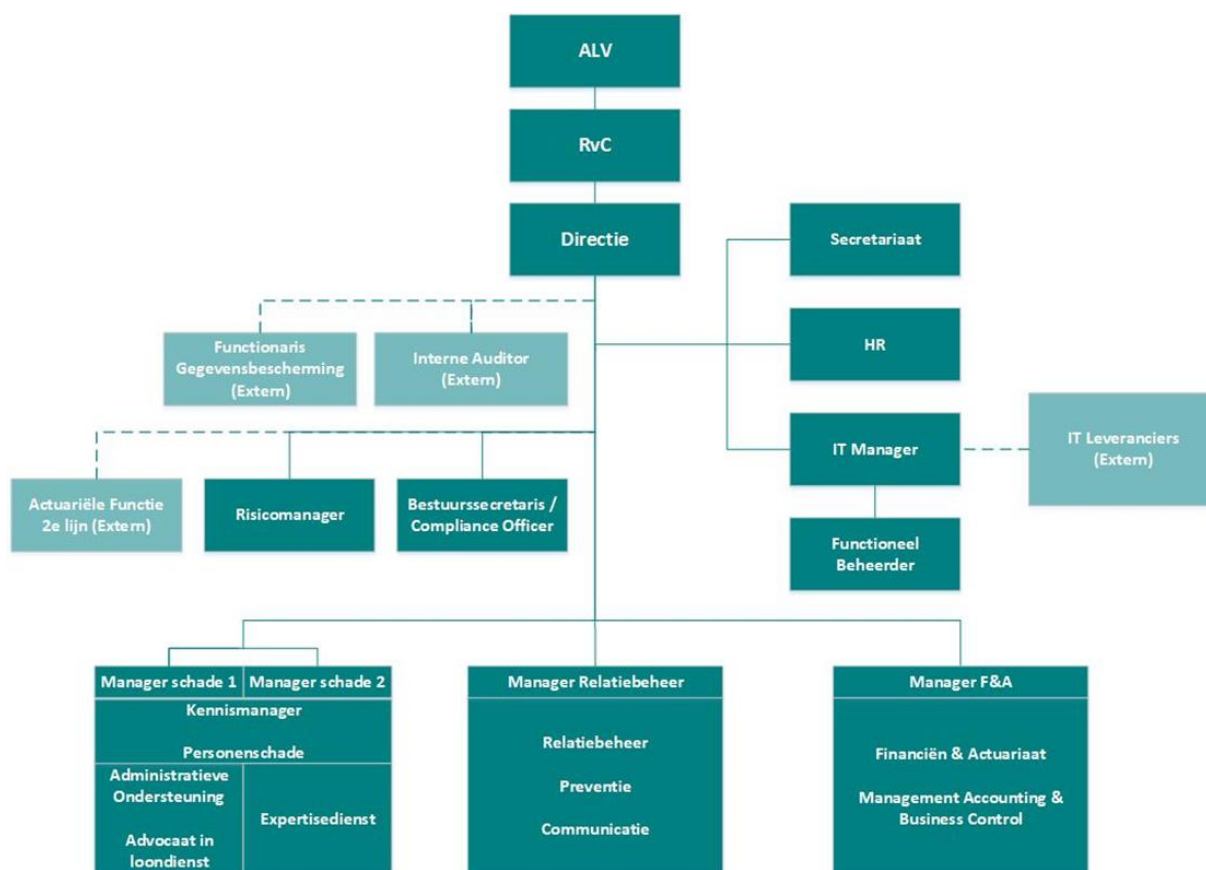
De 1e beheersingslinie is de business zelf. Zij zijn verantwoordelijk voor de eigen interne beheersing van alle activiteiten en onderliggende processen. De 2e beheersingslinie heeft als primaire taak het identificeren, beoordelen, monitoren van en rapporteren over risico's. De interne auditfunctie is de 3e beheersingslinie en biedt aanvullende zekerheid over de activiteiten en performance van de eerste en de tweede lijn.

6 Governance

Inrichting

Centramed is een onderlinge waarborgmaatschappij met aandelenkapitaal. Alleen leden van Centramed, voormalige leden (en Centramed zelf) kunnen aandeelhouder zijn. Centramed heeft geen gelieerde zuster- of dochtermaatschappijen. Middels haar governance wil Centramed waarborgen dat haar organisatie goed, efficiënt en verantwoord wordt geleid om zo haar activiteiten conform haar kernwaarden te kunnen uitvoeren.

Centramed heeft de volgende organisatiestructuur:

De bestuursstructuur van Centramed bestaat uit drie organen: de Algemene Ledenvergadering (ALV, het hoogste orgaan), de RvC en de directie. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot de besluitvorming zijn belegd bij de hierboven opgenomen organen en afdelingen. Daarnaast heeft Centramed een overlegstructuur ingericht waarin vertegenwoordigers uit verschillende organen deelnemen. Zij adviseren ten behoeve van de besluitvorming.

De RvC wordt ondersteund door de Remuneratie Commissie en de Audit- en RiskCommissie. In de Remuneratie Commissie wordt besluitvorming door de RvC met betrekking tot beloningen voorbereid. In de Audit- & RiskCommissie wordt onder meer besluitvorming ten aanzien van het financiële verslagleggingproces, de externe accountantscontrole en de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen (waaronder risico management en interne audit) voorbereid.

Besluitvormende structuur

Algemene Ledenvergadering

De verzekeringnemers van Centramed zijn – van rechtswege – lid van de onderlinge waarborgmaatschappij. Ten minste tweemaal per jaar wordt een Algemene Ledenvergadering gehouden.

De Algemene Ledenvergadering heeft een aantal belangrijke bevoegdheden, zoals het benoemen, schorsen of ontslaan van directie en commissarissen, het vaststellen van de jaarrekening, het verlenen van decharge aan directie en commissarissen, het wijzigen van de statuten alsmede het vaststellen en wijzigen van polisvoorwaarden. De directie en de RvC verschaffen de Algemene Ledenvergadering alle relevante informatie die zij nodig heeft voor de uitvoering van haar bevoegdheden.

In 2018 is de Algemene Ledenvergadering vier keer bijeengekomen.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van Centramed ziet toe op het door de directie gevoerde beleid en op de algemene gang van zaken binnen de onderlinge waarborgmaatschappij. De RvC staat de directie met raad ter zijde en bestaat – conform het reglement – uit zes leden. De RvC dient goedkeuring te verlenen aan de begroting, de jaarrekening, het kapitaalbeleid en de hoofdpunten van het verzekeringsbeleid en andere belangrijke besluiten van de directie. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de RvC zijn in de statuten vastgelegd en in het Reglement van de RvC uitgewerkt.

De RvC heeft uit zijn midden een Audit- & RiskCommissie en een Remuneratie Commissie ingesteld. Er zijn reglementen opgesteld waarin de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van deze commissies zijn vastgelegd.

Samenstelling en benoeming Raad van Commissarissen

In 2018 kende de RvC van Centramed de volgende samenstelling:

■ Dhr. Prof. dr. J. van den Heuvel (voorzitter)

Hoofdfunctie Algemeen Directeur Rode Kruis Ziekenhuis Beverwijk

Nevenfuncties Programmadirecteur van de MBA Healthcare Management aan de Amsterdam Business School – University of Amsterdam

Lid Raad van Toezicht van de Raad voor Accreditatie

Bestuurslid Dialysecentrum Beverwijk

Bestuurslid Stichting Streeklaboratorium voor de Volksgezondheid Kennemerland

Bestuurslid Vereniging Samenwerkende Brandwondencentra Nederland

Bestuurslid Stichting Digitale Snelweg Kennemerland

■ Mevr. drs. G.M. Haandrikman AAG

Hoofdfunctie Toezichthouder

Nevenfuncties Voorzitter Raad van Commissarissen Commissie van de Onderlinge van 1719

Lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit Commissie van de Regenboog Groep

Lid Raad van Toezicht stichting Bouw & Ontwikkeling

Lid Raad van Commissarissen en Audit En Risk Commissie van Waard Verzekeringen

Lid Raad van Commissarissen en voorzitter Audit en Risk Committee van Scildon

Lid van Raad van Commissarissen en Audit en Risk Commissie van Monuta

Lid Raad van Commissarissen en voorzitter Audit Commissie van NSI NV

Lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Pensioenfonds van de Huisartsen

■ Mevr. mr. M.E.J. Klompé MGM

Hoofdfunctie Eigenaar Klompé Consultancy

Nevenfuncties DGA K & S Management BV

Voorzitter Nederlandse Vereniging van Arbeidsdeskundigen

Lid Raad van Commissarissen Zorg van de Zaak

Lid Raad van Commissarissen Rodersana

Voorzitter Raad van Commissarissen ggz In de Bres

Voorzitter Raad van Commissarissen Ra-Medical

Voorzitter Raad van Commissarissen Ready for Change

Voorzitter Raad van Commissarissen Skils

Voorzitter Raad van Commissarissen Co-Eur

■ Dhr. drs. R.L. Kamermans

Hoofdfunctie Gepensioneerd

Nevenfuncties Voorzitter Rekenkamercommissie van de gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Prenatale Screening Zuidwest Nederland

Lid Raad van Toezicht Stichting AFEW, Aids Foundation East West

Lid Raad van Onpartijdigheid Hobéon Groep

■ Dhr. J.M.P. Essers MBA

Hoofdfunctie Voorzitter Raad van Bestuur Mondriaan

Nevenfuncties Voorzitter raad van toezicht Sint Jozef Wonen en Zorg

■ dhr. Prof. dr. M.H.H. Kramer

Hoofdfunctie Voorzitter Raad van Bestuur VUmc

Nevenfuncties Bestuurslid Stichting Opleiding Ziekenhuisgeneeskunde

Bestuurslid Vereniging voor Ziekenhuisgeneeskunde

Bestuurslid Lymph&Co

Lid van de Raad voor civiel-militaire Zorg en Onderzoek

Lid Raad van Toezicht de Forensische Zorgspecialisten

Lid Raad van Toezicht Rijnstate

Directie

De directie is verantwoordelijk voor de vaststelling en uitvoering van het algemene beleid van Centramed. Daarbij staat voorop de actualisatie, bewaking en uiteraard de realisatie van de bedrijfsdoelstellingen. De directie beheert het vermogen en besluit over belangrijke investeringen. De taken van de directie zijn verdeeld in portefeuilles voor ieder directielid. De directie werkt conform het Directiereglement en legt verantwoording af aan de Algemene Ledenvergadering en de RvC.

De directie van Centramed bestaat uit twee leden. Bij haar taken laat de directie zich onder andere adviseren door de RvC, de Audit- & RiskCommissie, de Remuneratie Commissie en de Commissie Trends. Op basis van frequent contact met de leden wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij hun wensen ten aanzien van de dienstverlening.

Samenstelling en benoeming Directie

De statutaire directie van Centramed kende in 2018 de volgende samenstelling:

■ M.G. (Ageeth) Bakker (directievoorzitter)

■ Mr. I.A.J.M. (Irene) Heikens-Koster (directeur)

Actuariële functie

De actuariële functie heeft als doel een oordeel te vormen over de vaststelling van de verzekeringstechnische voorzieningen, het prijs- en acceptatiebeleid van Centramed, de adequaatheid van de herverzekeringsregeling, de review van de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste, berekeningen ten behoeve van de Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) en de kwaliteit van de hiervoor gebruikte data.

De positionering, de taken, de verantwoordelijkheden en de invulling van de actuariële functie zijn vastgelegd in een charter.

De actuariële functie bij Centramed is uitbesteed aan Arcturus B.V, zij vervullen uitsluitend de tweedelijnsfunctie. Zo wordt uitdrukkelijk gewaarborgd dat recht wordt gedaan aan de onafhankelijke positie van de tweedelijnsfunctie.

De actuariële functie rapporteert over haar bevindingen aan de directie en de Audit- & RiskCommissie. De actuariële functie wordt minimaal één keer per jaar door de Audit- & RiskCommissie uitgenodigd om haar vergadering bij te wonen.

Risicomanagement functie

Het doel van de risicomanagement functie is het faciliteren van een effectief risicomanagement systeem. Hiermee kan Centramed de risico's waaraan zij is blootgesteld beter beheersen. Ook zorgt dit ervoor dat zij op een verantwoorde, transparante en expliciete wijze met deze risico's kan omgaan.

Door continu actuele en potentiële risico's te identificeren, te meten, te managen en te rapporteren, zowel op een geïntegreerd als individueel niveau, wordt het actuele risicoprofiel afgezet tegen de door de directie vastgestelde risicobereidheid en kunnen maatregelen - waar nodig - worden genomen.

De positionering, de taken, de verantwoordelijkheden en de invulling van de risicomanagement functie zijn vastgelegd in een charter.

De functie van risicomanager wordt volledig intern uitgevoerd. De risicomanager vertaalt complexe risico's naar tastbare begrippen. Ook doet hij pragmatische voorstellen op het terrein van risicomanagement. Hij zorgt voor een goed functionerende risicocommissie en stemt af met betrokkenen. Dit maakt dat de risicocommissie en de directie weloverwogen kunnen oordelen over goed voorbereide-, actuele- en relevante risico-onderwerpen. Dit houdt ook in dat andere belangen dan strikt voortvloeiend uit het risicobeheer worden meegewogen.

De risicomanager rapporteert over zijn bevindingen aan de directie en de Audit- & RiskCommissie.

Compliance functie

De compliance functie heeft als doel het bevorderen van de naleving van wet- en regelgeving, (bindende) zelfregulering en interne regels om zo het integriteitsrisico te beheersen. De compliance functie wil deze doelstelling bereiken door de aspecten die in de bedrijfsvoering integriteit raken te beheersen en deze processen vervolgens te monitoren. De compliance functie wordt daarbij ondersteund door de integere cultuur die bij Centramed heerst en waarbinnen (pro-)actief, zorgvuldig en mensgericht handelen vooropstaan.

De positionering, de taken, de verantwoordelijkheden en de invulling van de compliance functie zijn vastgelegd in een charter.

De compliance functie van Centramed wordt geheel intern uitgevoerd, door een ervaren compliance officer. De compliance officer ziet toe op de naleving van wet- en regelgeving, (bindende) zelfregulering en interne regels en normen van Centramed met betrekking tot de integriteit van Centramed en haar medewerkers. Zij adviseert daar waar nodig tot bijstelling van bestaande procedures en tot het nemen van maatregelen om integriteit en compliance te bevorderen. De compliance officer vormt het geweten van de organisatie door handelen en nalaten te toetsen aan integriteit en waar nodig tegenspraak te bieden. Eén en ander is vastgelegd in een Compliance programma.

De compliance officer rapporteert over haar bevindingen aan de directie en de RvC.

Interne auditfunctie

De interne auditfunctie is een onafhankelijke, objectieve functie die zekerheid verschaft en adviesopdrachten uitvoert, om meerwaarde te leveren en de operationele activiteiten van de organisatie te verbeteren. De interne auditfunctie helpt de organisatie haar doelstellingen te realiseren door met een systematische, gedisciplineerde aanpak de effectiviteit van de processen van risicomanagement, beheersing en governance te evalueren en te verbeteren.

De positionering, de taken, de verantwoordelijkheden en de invulling van de interne auditfunctie zijn vastgelegd in een charter.

De interne auditfunctie is uitbesteed aan InAudit B.V. De interne audits worden uitgevoerd op basis van een jaarlijks vastgesteld auditjaarplan. Daarbij worden risico-gewogen keuzes gemaakt ten aanzien van de auditobjecten. Auditrapportages worden besproken met de managers, de directie en de Audit- & RiskCommissie. De interne auditfunctie stelt de opvolging van de auditbevindingen vast.

De interne auditfunctie rapporteert aan de directie en de Audit- & RiskCommissie. De interne auditor wordt ten minste twee keer per jaar door de Audit- & RiskCommissie uitgenodigd om hun vergadering bij te wonen.

Functie van Functionaris voor Gegevensbescherming

De functie van Functionaris voor Gegevensbescherming (FG) is een deskundige, onafhankelijke functie die:

- toeziet op de toepassing en naleving van de Algemene verordening gegevensbescherming,
- (AVG) en van de Gedragscodes Verwerking Persoonsgegevens Verzekeraars,
- het contactpunt is voor de Autoriteit Persoonsgegevens voor Centramed, en
- de organisatie adviseert over de bescherming van persoonsgegevens.

Deze wettelijke en operationele taken zijn nader onder te verdelen over de 2^e en 3^e beheersingslijn.

De positionering, de taken, de verantwoordelijkheden en de invulling van de functie van FG zijn vastgelegd in een charter.

De functie van FG wordt deels extern deels intern uitgevoerd. Alle taken uit de 3^e beheersingslijn zijn extern belegd alsmede een deel van de 2^e-lijns wettelijke taken. Waar een deel van de functie van FG wordt uitbesteed, gebeurt dat aan een onderneming die voldoet aan de door de Autoriteit Persoonsgegevens vereiste expertise en vaardigheden voor FG's. Hierdoor wordt geen afbreuk gedaan aan de kwaliteit van de onafhankelijke interne toetsing, maar wordt juist gewaarborgd dat deze functie een zelfstandige en onafhankelijke positie heeft ten opzichte van Centramed. In 2018 is gekozen om een deel van de functie van FG uit te besteden aan Verdonck Klooster & Associates.

De functie van FG rapporteert over haar bevindingen aan de directie.

7 Verslag Raad van Commissarissen

Samenstelling Raad van Commissarissen.

- Prof. Dr. J. (Jaap) van den Heuvel (voorzitter)
- Mr. E.J. (Monique) Klompé MGM
- Drs. R.L. (Dolf) Kamermans (vice-voorzitter)
- Drs. G.M. (Margreet) Haandrikman
- J.M.P. (Jean Paul) Essers MBA
- Prof. Dr. M.H.H. (Mark) Kramer

De RvC bestaat uit zowel zorggebonden als niet-zorggebonden commissarissen. Eind 2018 is de RvC weer op volledige sterkte. Op 8 februari 2018 is de heer Jean Paul Essers benoemd als RvC vanuit de ggz leden. Op 27 september 2018 is Mark Kramer als zesde commissaris vanuit de UMC leden benoemd.

De RvC is in 2018 heeft zesmaal vergaderd. Ook was er periodiek contact tussen de voorzitter en/of individuele leden van de RvC en de directie over de ontwikkelingen binnen Centramed. De RvC heeft met de externe accountant gesproken. Begin 2018 heeft de RvC een zelfevaluatie uitgevoerd met externe begeleiding en zijn de uitkomsten hiervan besproken met de directie.

De Audit- en RiskCommissie (A&RC) hield vijf reguliere vergaderingen en de Remuneratiecommissie heeft in 2018 vier keer vergaderd. Daarnaast waren enkele leden van de RvC regelmatig te gast bij diverse activiteiten en Centramed-bijeenkomsten voor haar leden.

De voorzitter van de RvC zat – in aanwezigheid van overige leden van de RvC – vier Algemene Ledenvergaderingen voor.

Naast vaste agendapunten - zoals de voorbereiding van de ledenvergaderingen, de vaststelling van de jaarrekening 2017 en het jaarplan en de begroting voor premiestelling, productontwikkeling, de werking van de sleutelfuncties en de ontwikkeling van de claims. Door de directie is een lange termijn strategie voor Centramed vastgesteld. Hiermee is een gezamenlijk perspectief voor de toekomst van Centramed ontstaan. In vervolg hierop is met de RvC gesproken over de ontwikkeling van de organisatie en haar medewerkers en heeft de RvC een strategische risicoanalyse opgesteld en besproken. Tevens heeft men kritisch de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming gevolgd.

Verslag Audit- & RiskCommissie

Samenstelling Audit- & RiskCommissie (A&RC):

- Drs. R.L. (Dolf) Kamermans (voorzitter)
- Drs. G.M. (Margreet) Haandrikman
- Dhr. J.M.P. (Jean Paul) Essers MBA

De A&RC is een vaste commissie van de RvC. Deze commissie heeft in 2018 toegezien op het financiële verslagleggingsproces, de controle door de accountant van de jaarrekening van 2017, het risicobeheer en de opzet en werking van de interne audit- en actuariële functie. De bevindingen van de A&RC zijn besproken binnen de RvC, met de directie en vervolgens gedeeld met de Algemene Ledenvergadering.

In 2018 vonden vijf reguliere vergaderingen van de Audit- & RiskCommissie plaats. Er is aandacht besteed aan de ontwikkeling van de solvabiliteit en daartoe te nemen maatregelen, het voorzieningenbeleid (met name voor de grote schaden), de mogelijke risico's in het schadebehandelingsproces, de risicobereidheid en het kapitaalbeleid, de ORSA, de (wijzigingen in de) premiesystematiek, het vermogensbeheer, de rapportage van de sleutelfuncties en de contacten met DNB.

Verslag Remuneratiecommissie

Samenstelling Remuneratie commissie:

- Prof. Dr. J. (Jaap) van den Heuvel
- Mr. E.J. (Monique) Klompé MGM (voorzitter)

De Remuneratiecommissie is een vaste commissie van de RvC. Deze commissie is in 2018 viermaal bijeengekomen. Belangrijke agendapunten waren de werving van RvC-leden, een procedure voor nevenfuncties van RvC-leden, de ontwikkeling van de organisatie en haar medewerkers, de oprichting van een ondernemingsraad, de ontwikkeling van een nieuw PE-programma voor de RvC, de voorbereiding van de zelfevaluatie van de RVC en voorbereiding van en de functionerings- en beoordelingsgesprekken met de RVB leden, een nieuwe leaseregeling voor auto's en het voorstel om tot een nieuwe pensioenregeling te komen.

De punten vanuit de Remuneratiecommissie zijn besproken binnen de RvC en met de directie.

8 Jaarrekening

Balans voor Winst bestemming per 31 december 2018

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2018		31-12-2017	
1. Beleggingen				
- Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren	7.119		2.411	
- Obligaties en andere vastrentende waardepapieren	31.241		37.295	
		38.360		39.706
2. Vorderingen				
- Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers	2.450		3.203	
- Vorderingen uit herverzekering	565		334	
- Overige vorderingen	17		2	
		3.032		3.539
3. Overige activa				
1. Materiële vaste activa	207		338	
2. Immateriële vaste activa	185		151	
3. Liquide middelen	37.416		31.402	
		37.808		31.891
4. Overlopende activa				
- Lopende rente	309		394	
- Overige overlopende activa	1.586		1.982	
		1.897		2.376
Totaal activa		81.096		77.512
5. Eigen vermogen				
1. Algemene reserve	-243		-251	
2. Aandelen kapitaal	83		83	
3. Agioreserve	15.752		15.718	
4. Resultaat boekjaar	620		952	
		16.212		16.502
6. Achtergestelde schulden		7.214		6.200
		23.426		22.702
7. Technische Voorziening voor te betalen schaden/uitkeringen				
1. Bruto	89.901		83.710	
2. Herverzekeringsdeel	-37.808		-33.563	
		52.093		50.147
8. Schulden				
- Schulden uit directe verzekering aan verzekeringnemers	-		388	
- Schulden uit herverzekering	4.746		3.401	
- Overige schulden	474		283	
		5.220		4.072
9. Overlopende passiva		357		591
Totaal Passiva		81.096		77.512

Winst- en verliesrekening boekjaar 2018

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2018		31-12-2017	
TECHNISCHE REKENING SCHADEVERZEKERING				
1. Verdiende premies eigen rekening				
- Bruto premies	20.586		18.562	
- Uitgaande herverzekeringspremies	-7.617		-6.680	
		12.969		11.882
- Bruto niet-verdiende premies en lopende risico's	-		4.743	
- Aandeel herverzekeraars	-		-2.966	
		-		1.777
Toegerekende opbrengst uit beleggingen		257		684
2. Schaden eigen rekening				
- Bruto schade	7.204		8.522	
- Aandeel herverzekeraars	-1.836		-2.966	
		5.368		5.556
- Bruto wijziging voorziening voor te betalen schaden	6.191		2.975	
- Aandeel herverzekeraars	-4.245		-539	
		1.946		2.436
3. Bedrijfskosten				
- Beheers-, personeels- en afschrijvingskosten	6.036		6.180	
- Provisie en winstdeling ontvangen van herverzekeraars	-534		-617	
		5.502		5.563
RESULTAAT TECHNISCHE REKENING SCHADEVERZEKERING		410		788
NIET-TECHNISCHE REKENING SCHADEVERZEKERING				
4. Opbrengst beleggingen				
- Opbrengsten uit andere beleggingen	500		658	
- Waardeverandering van beleggingen	-		-	
- Gerealiseerde winst op beleggingen	252		-	
		752		658
Niet gerealiseerde winst op beleggingen		48		382
Beleggingslasten				
- Beheerskosten en rentelasten	94		203	
- Waardeveranderingen van beleggingen	-		-	
- Gerealiseerd verlies op beleggingen	119		-	
		213		203
Niet gerealiseerd verlies op beleggingen		330		153
5. Toegerekende opbrengsten uit beleggingen naar technische rekening schadeverzekering		257		684
Andere baten		210		164
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN		620		952
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		-		-
Resultaat na belastingen		620		952

Kasstroomoverzicht 2018

(Bedragen x € 1.000)	2018		2017	
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	620		952	
Afschrijving bedrijfsmiddelen	181		189	
Afschrijving agio/disagio	410		345	
Mutatie technische voorziening eigen rekening	1.946		659	
Mutatie kortlopende schulden	909		1.180	
Mutatie vorderingen	582		2.352	
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		4.648		5.677
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten				
Investerings en aankopen				
- Materiële & Immateriële vaste activa	-172		-87	
- Overige beleggingen	-7.400		-950	
Desinvesteringen, aflossingen en verkopen				
- Materiële & Immateriële vaste activa	87		-	
- Overige beleggingen	8.348		4.987	
Saldo mutatie beleggingen (agio/disagio)	399		-114	
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		1.262		3.836
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Onttrekking ten behoeve van resultaat vorig boekjaar	-		-	
Bijschrijving resultaat vorig boekjaar	-		-	
Toetredingskapitaalbijdrage	104		461	
Afboeking oninbare vordering	-		-563	
Onttrekking ten behoeve van agio	-		-472	
Kapitaalversterking	-		355	
Uitgifte aandelen	-		-	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		104		-219
Mutatie liquide middelen		6.014		9.294
Liquide middelen per 1 januari	31.402		22.108	
Liquide middelen per 31 december	37.416		31.402	
Mutatie liquide middelen		6.014		9.294

Toelichting op de balans (31 december 2018)

Centramed is in 1994 opgericht door een aantal algemene ziekenhuizen en is operationeel als Onderlinge Waarborgmaatschappij (kortweg 'de Onderlinge') voor instellingen in de gezondheidszorg. Het doel van de Onderlinge is de leden te voorzien van een aansprakelijkheidsverzekering die dekking biedt voor situaties die de normale draagkracht te boven gaan.

De statutaire vestigingsplaats is Den Haag; het kantoor is gevestigd te Zoetermeer, Maria Montessorilaan 9.

Centramed is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder nummer 08063107.

Uiteenzetting omtrent de grondslagen die in de jaarrekening zijn toegepast bij de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat.

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van BW 2 Titel 9 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij hierna een andere waarderingsgrondslag wordt vermeld. Met betrekking tot de activa vindt waar nodig een waardevermindering plaats voor het risico van oninbaarheid.

Waardering van de onderscheiden activa en passiva

Gebruik van schattingen: de opstelling van de jaarrekening vereist dat Centramed schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de gerapporteerde posten in de balans en resultatenrekening.

Deze schattingen zijn naar beste weten van de directie gemaakt, maar de daadwerkelijke uitkomsten kunnen uiteindelijk afwijken van die schattingen. De belangrijkste schatting heeft betrekking op waardering van verplichtingen inzake verzekeringscontracten.

Beleggingen

Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren

Aandelen worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Obligaties en andere vastrentende waardepapieren

Vastrentende beleggingen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de aflossingswaarde wordt gedurende de looptijd van de beleggingen gespreid als resultaat verantwoord. Deze agio en disagio worden verantwoord onder de overlopende activa of overlopende passiva.

Indien beleggingen voor het einde van de looptijd worden verkocht, worden de resultaten verantwoord in de resultatenrekening.

Materiële vaste activa

De hieronder opgenomen activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

Immateriële vaste activa

Bij Centramed bestaan de immateriële vaste activa uit geactiveerde kosten met betrekking tot applicaties.

Waardering geschiedt tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen over een periode van vijf jaar en bijzondere waardeverminderingen. Indirecte kosten zoals verkoopkosten en administratiekosten worden niet geactiveerd.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit tegoeden op bankrekeningen met een looptijd korter dan 12 maanden.

Aansprakelijk vermogen

Het aansprakelijk vermogen wordt gevormd door het eigen vermogen en achtergestelde ledenrekeningen, alles gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves, aandelen en op aandelen gestort kapitaal, inclusief agio.

Achtergestelde ledenrekening

De ledenrekening is een rekening die Centramed voor ieder lid aanhoudt en waar, conform het bepaalde in de statuten, bijschrijvingen op en afboekingen van kunnen plaatsvinden. Het saldo van een ledenrekening is eerst opeisbaar 10 jaren nadat het desbetreffende lid geen verzekeringsovereenkomst met de maatschappij meer heeft lopen. Betalingen vanuit de ledenrekening, anders dan op grond van individuele beëindiging van een lidmaatschap, kunnen slechts plaatsvinden na toestemming van De Nederlandsche Bank.

Technische voorzieningen inclusief aandeel herverzekeraars

Voorziening te betalen schaden/uitkeringen

Deze voorzieningen hebben betrekking op nog niet afgewikkelde schaden op basis van het 'claims made' principe. Voor iedere schade wordt op basis van een reële inschatting van aansprakelijkheid, omvang en causaliteit een voorziening opgenomen. Deze inschatting wordt bij het bekend worden van nieuwe informatie bijgesteld. Voor de overloop van schaden die in 2018 en eerder zijn gemeld, maar nog niet voldoende konden worden beoordeeld, is een aparte voorziening (IBNeR) opgenomen. De IBNeR wordt apart berekend voor schaden met een schadelast groter dan of gelijk aan € 0,5 miljoen en voor overige schaden.

Voor de schaden met een schadelast kleiner dan € 0,5 miljoen is de bruto IBNeR-voorziening berekend onder toepassing van de chain ladder-methode, inclusief staart. Ook is deze getoetst met de Mack-methode, inclusief modellering van de staart van de uitloop van de schaden. Deze methode is geschikt voor portefeuilles met een lange uitloop, zoals die van Centramed.

De bruto IBNeR voorziening voor de schaden met een schadelast groter dan of gelijk aan € 0,5 miljoen euro is vastgesteld op basis van expert judgement en getoetst aan de hand van trekkingen uit de staart van de schadegrootteverdeling (recente schaden) en het stochastisch toepassen van ontwikkelfactoren (oudere meldjaren). Ook is rekening gehouden met de waarschijnlijkheid dat een aantal schaden kleiner dan € 0,5 miljoen euro zal uitgroeien tot schaden groter dan € 0,5 miljoen euro. Vanuit de groep 'schaden kleiner dan € 0,5 miljoen euro' zijn hiervoor op basis van expert judgement 13 schaden gealloceerd die in de vaststelling als 'schaden groter dan € 0,5 miljoen euro' worden beschouwd.

De totale bruto voorziening inclusief IBNeR heeft een betrouwbaarheidsniveau van 82,5%. De voorziening wordt niet verdisconteerd. Eventuele verhaalschade of het aandeel van herverzekeraars in de lopende schaden wordt op de voorziening in mindering gebracht.

De schattingen zijn gemaakt door de afdeling Actuariaal van Centramed en hierop is een review uitgevoerd door de actuariële functie.

Voorziening schadebehandelingskosten

De voorziening schadebehandelingskosten is vastgesteld conform de principes zoals beschreven in de delegated acts en in de guidelines met betrekking tot de bepaling van de best estimate technische voorzieningen. Enkele belangrijke uitgangspunten zijn:

- In de vaststelling van de aannames met betrekking tot de kosten, worden de kosten projecties gedaan op 'going concern' basis.
- De kosten die meegenomen zijn in de kostentoerekening bevatten alle bedrijfskosten van Centramed, inclusief overheadkosten.
- De kosten voor de bestaande portefeuille moeten worden meegenomen voor de hele uitloop van de bestaande schadevoorzieningen, en voor de uitloop van de schadevoorzieningen behorende bij de bestaande portefeuille. Concreet houdt dit in dat de kosten die toegerekend kunnen worden aan de bestaande schaden worden meegenomen in de voorziening schadebehandelingskosten voor lopende schaden.

Herverzekering

Centramed sluit jaarlijks ter dekking van extra risico's een programma af van zowel 'quota share' - als 'stop loss' herverzekeringscontracten. Op de 'quota share-contracten' ontvangt Centramed een commissie waarvan het percentage per contractjaar verschilt. De sliding scale voor 2018 loopt van 7,5% tot en met 27,5%. Voor de afrekening van de herverzekeringspremies wordt rekening gehouden met een commissie van 27,5%. Uit voorzichtigheid wordt het meerdere van 7,5% geclassificeerd als schuld aan herverzekeraars.

Winst- en verliesrekening

In de winst- en verliesrekening worden de resultaten toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Premies uit hoofde van schadeverzekeringen worden naar rato verantwoord gedurende de periode van polisdekking.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Deposito's en effecten zijn opgenomen onder beleggingen.

Activa (bedragen * € 1.000)

1. Beleggingen

Overige financiële beleggingen

Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren betreft aandelen in beleggingsfondsen met beleggingen in Euro's en in de Eurozone.

	2018		2017	
Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren (incl. agio)				
- ter beurze genoteerd		7.119		2.411
Obligaties en andere vastrentende waardepapieren				
- ter beurze genoteerd	23.741		29.795	
- niet ter beurze genoteerd:				
- Deposito met einddatum 05-09-2020	5.000		5.000	
- Deposito met einddatum 13-08-2023	2.500		2.500	
		31.241		37.295
		38.360		39.706

Van de op de balans opgenomen obligaties en andere vastrentende waardepapieren bedraagt de verkrijgingsprijs 33.524 (2017: 39.967).

De marktwaarde van de obligaties en andere vastrentende waarde exclusief opgelopen rente bedraagt 33.201 (2017: 40.006).

Verloopoverzicht	2018		2017	
Balanswaarde per 1/1		39.706		43.514
Aankopen, verstrekkingen en uit cessies verkregen	7.400		950	
Waardeveranderingen aandelenportefeuille	-399		229	
Verkopen, aflossingen en cessies	-8.347		-4.987	
		-1.346		-3.808
Balanswaarde per 31-12		38.360		39.706

2. Vorderingen

	2018	2017
Nog te ontvangen Schadebehandelingskosten	445	941
Nog te ontvangen Premie	362	300
Nog te ontvangen Schade onder Eigen Risico	1.643	1.962
Vorderingen uit directe verzekeringen op verzekeringsnemers	2.450	3.203
Vorderingen uit herverzekeringen	565	334
Overige vorderingen	17	2
Totaal vorderingen	3.032	3.539

De vorderingen uit herverzekeringen hebben een looptijd van 1 tot 5 jaar. De andere vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

3.1 Materiële vaste activa

Verloopoverzicht	2018	2017
Cumulatieve aanschafwaarde 1-1	547	591
Investerings	50	110
Desinvesteringen	-207	-41
Cumulatieve afschrijvingen	-183	-322
	-340	-253
Boekwaarde per 31-12	207	338

Verloopoverzicht per activagroep	Computer apparatuur	Motorrijtuigen	Kunst	Verbouwing	Inventaris	Totaal 2018
Boekwaarde 1-1	81	117	21	43	76	338
Investerings	50	-	-	-	-	50
Desinvesteringen	-	-88	-	-	-	-88
Afschrijvingen	-40	-20	-	-7	-26	-93
Boekwaarde per 31-12	91	9	21	36	50	207

Het jaarlijkse afschrijvingspercentage bedraagt 33,33% voor computerapparatuur, motorrijtuigen 25% en 40% (afhankelijk van verwachte levensduur) en voor inventaris 20%.

Verloopoverzicht per activagroep	Computer apparatuur	Motorrijtuigen	Kunst	Verbouwing	Inventaris	Totaal 2017
Boekwaarde 1-1	36	130	21	51	100	338
Investerings	65	43	-	-	2	110
Desinvesteringen	-	-8	-	-	-	-8
Afschrijvingen	-20	-48	-	-8	-26	-102
Boekwaarde per 31-12	81	117	21	43	76	338

3.2 Immateriële vaste activa

Verloopoverzicht	2018		2017	
Cumulatieve aanschafwaarde 1-1		438		438
Investeringsen	123		-	
Desinvesteringsen	-		-	
Cumulatieve afschrijvingen	-376		-287	
		-253		-287
Boekwaarde per 31-12		185		151

	2018		2017	
Boekwaarde 1-1		151		238
Investeringsen	122		-	
Desinvesteringsen	-		-	
Afschrijvingen	-88		-87	
		34		-87
Boekwaarde per 31-12		185		151

Het afschrijvingspercentage voor applicaties bedraagt jaarlijks 20%.

3.3 Liquide middelen

Het volledige saldo liquide middelen ad 37.416 (2017: 31.402) is inclusief een bankgarantie van 47, zoals vermeld onder 'Gestelde zekerheden'.

4 Overlopende activa

	2018		2017	
Lopende rente		309		394
Agio op vastrentende waarden	1.378		1.813	
Nog te ontvangen bedragen	209		169	
Overige overlopende activa		1.587		1.982
Overlopende activa		1.896		2.376

Passiva (bedragen * € 1.000)

5 Eigen vermogen

Verloopoverzicht	2018		2017	
5.1 Algemene reserve				
Stand per 1-1	-251		156	
Resultaatverdeling voorgaand boekjaar	7		7	
Afboeking oninbare contante storting	-		-414	
Stand per 31-12		-244		-251
5.2 Geplaatst aandelenkapitaal				
Stand per 1-1	83		81	
Kapitaalstorting	-		2	
Stand per 31-12		83		83
5.3 Agioreserve				
Stand per 1-1	15.718		15.249	
Agio op kapitaalstorting	34		469	
Stand per 31-12		15.752		15.718
5.4 Resultaat boekjaar				
Stand per 1-1	952		701	
Naar algemene reserve	-8		-7	
Naar ledenrekening ziekenhuizen	-818		-435	
Naar ledenrekeningen ggz en overige instellingen	-126		-259	
Resultaat boekjaar	620		952	
Stand per 31-12		620		952
Totaal Eigen Vermogen		16.212		16.502

Per 31 december 2018 zijn 83 gewone aandelen á € 1.000 uitgegeven waarop in totaal € 15.752 aan agio is gestort. Het geplaatst kapitaal bedraagt € 83.000.

Resultaatbestemming

Op grond van bovengenoemde statutaire bepalingen heeft de Directie op 19 maart 2019 besloten € 7,5 toe te voegen aan de overige reserves en het restant groot € 612,5 als premierestitutie ten gunste te brengen van de ledenrekeningen.

Solvabiliteit

Aanwezige solvabiliteit SII	2018	2017
Algemene reserve	-243	-251
Ledenrekening (tier 1 en 2)	7.215	6.200
Aandelenkapitaal & agioreserve	15.835	15.801
Onverdeeld resultaat	620	952
Reconciliatiereserve	5.152	5.262
Ledengaranties	8.247	7.830
Totaal beschikbaar vermogen	36.826	35.794
Solvabiliteitskapitaalvereiste	22.160	21.666
Overschot (- = tekort)	14.666	14.128
Solvabiliteitsratio	166%	165%

Op grond van de risicobereidheid wil Centramed een veiligheidsmarge in de solvabiliteit aanhouden die twee significante 'schokken' moet kunnen opvangen boven het wettelijk vereist kapitaal. Dit leidt tot een gewenste solvabiliteitsratio van 175%.

De wettelijke Solvency II-eis is eind 2018 gelijk aan 22.160 (100%). De aanwezige solvabiliteit volgens Solvency II is eind 2018 gelijk aan 36.826 (166%), dus lager dan de gewenste solvabiliteit, maar wel boven de wettelijke Solvency II-eis.

6 Achtergestelde ledenrekeningen

Over de ledenrekeningen kan jaarlijks een rente worden vergoed, waarvan het percentage jaarlijks - al dan niet na het einde van het boekjaar waarvoor de rente wordt vastgesteld - door de Algemene Ledenvergadering op voorstel van de directie wordt vastgesteld.

Bij het vaststellen van dit percentage mag de Algemene Ledenvergadering een verschillend percentage vaststellen voor leden en voormalige leden. Ook wordt dividend vergoed over aandelenkapitaal en agioreserve, waarbij het percentage gelijk is aan de rentevergoeding.

Conform boekjaar 2017 stelt de directie voor om over boekjaar 2018 geen rente en dividend te vergoeden.

	2018	2017
Stand per 1-1	6.200	5.666
Kapitaalbijdrage nieuwe leden	70	461
Onttrekkingen naar kapitaal en agio	-	-472
Resultaat verdeling ziekenhuizen	818	435
Resultaat verdeling ggz en overige instellingen	126	259
Terugboeking oninbare kapitaalversterking	-	-149
Stortingen kapitaalversterking	-	-
Stand per 31-12	7.214	6.200

7 Technische voorzieningen voor te betalen schaden/uitkeringen

De looptijd van de voorzieningen is afhankelijk van de afwikkeling van de in behandeling zijnde schadedossiers. Over het algemeen is de looptijd langer dan een jaar.

	2018		2017	
7.1 Voor te betalen schaden/uitkeringen				
Bruto (direct bedrijf)				
- Overige uitstaande schaden (a)	84.505		78.713	
- Voorziening schadebehandelingskosten voor te betalen schaden (b)	5.396		4.997	
	89.901		83.710	
7.2 Herverzekeringsdeel (direct bedrijf) overige uitstaande schaden (c)	37.808		33.563	
Eigen rekening (direct bedrijf)				
- Overige uitstaande schaden (a-c)	46.698		45.150	
- Voorziening schadebehandelingskosten voor te betalen schaden (b)	5.396		4.997	
Totaal voor te betalen schaden/uitkeringen		52.093		50.147

Verloopoverzicht	2018		2017	
Stand 1-1		50.147		49.488
Dotatie	7.315		6.216	
Uitbetalingen	5.368		5.557	
		1.946		659
Stand per 31-12		52.093		50.147

Uitloopresultaten

De netto uitloopresultaten van voorgaande verzekeringsjaren laten het volgende beeld zien:

Uitloop (negatieve bedragen zijn vrijvallen)	2018	2017
2017	-1.029	-
2016	-518	-1.030
2015	-	-498
2014	64	-161
2013	161	-826
2012	1.141	1.114
2011	-	1.071
2010	552	-92
2009	127	-10
2008	-152	-131
Oudere jaren	70	-135
Totaal	416	-698

Uitloop of vrijval is het gevolg van ontwikkelingen in de schadelast, inclusief IBNeR, bij de afwikkeling van dossiers. De uitkomst van de door onze actuaris uitgevoerde toereikendheidstoets geeft aan dat de technische voorzieningen als geheel toereikend zijn. De toets is uitgevoerd op Solvency II-grondslagen op basis van best estimate plus risicomarge berekend op cost-of-capital methode. Volgens de tot nu toe gebruikelijke stochastische methodiek geldt een toereikendheid met een betrouwbaarheid van 82,5%.

8 Schulden

	2018	2017
Uit directe verzekering aan verzekeringnemers	-	388
Belastingen	-	46
Premies sociale verzekeringen	-	11
Reservering herverzekeringscommissie	4.746	3.401
Overige	474	226
Totaal	5.220	4.072

De reservering herverzekeringscommissie heeft een looptijd van 1 tot 5 jaar. De andere schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

9 Overlopende passiva

	2018	2017
Disagio op beleggingen	49	74
Overige kosten	308	517
Totaal	357	591

In de post 'Overige kosten' zijn nog te betalen operationele kosten verantwoord.

Toelichting op de winst- en verliesrekening 2018 (Bedragen * € 1.000)

1 Verdiende premies eigen rekening

Onder bruto premies wordt verstaan de aan leden in rekening gebrachte bruto premie. De uitgaande herverzekeringspremie betreft eveneens bruto premie. Onder niet-verdiende premies en lopende risico's wordt verstaan de voor 2018 en verder getroffen bruto premietekortvoorziening en het aandeel van herverzekerders daarin. De voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's is in 2017 komen te vervallen. Deze voorziening is in 2018 niet meer aanwezig.

De herkomst van de bruto premie ad € 20.586 (2017: € 18.562) is volledig toe te rekenen aan Nederland.

2 Schaden eigen rekening

Hieronder zijn begrepen:

- in het boekjaar betaalde schaden uit hoofde van schadeverzekeringen;
- van herverzekerders ontvangen uitkeringen;
- mutatie in de technische voorziening voor lopende schaden eigen rekening.

3 Bedrijfskosten

Hieronder zijn inbegrepen alle doorlopende kosten.

Kosten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelskosten

De personeelskosten bestaan uit:	2018	2017
Salarissen	3.651	2.875
Sociale lasten	463	370
Pensioenen	544	517
Studie en opleiding	111	68
Commissarisvergoedingen	91	51
Totaal	4.861	3.881

Aantal personeelsleden

Er waren per 31 december 2018 54 personeelsleden (48,1 fte) in dienst van de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. (2017: 47 personeelsleden (41,7 fte)).

Centramed heeft voor haar medewerkers een verzekerde pensioenregeling afgesloten, ondergebracht bij Aegon. Het betreft een middelloonregeling met pensioenrechtleeftijd 67 jaar en een opbouwpercentage van 1,75%. De opbouw van de aanspraken wordt steeds in het desbetreffende kalenderjaar afgefinancierd door middel van (ten minste) kostendekkende premiebetalingen. De eigen bijdrage van de werknemers aan de pensioenpremie bedraagt 6% van de individuele pensioengrondslag.

Bezoldiging bestuurders

Het bestuur wordt gevormd door de directie. De directie ontving in 2018 een bezoldiging van € 383. In 2017 bedroeg de bezoldiging € 517. De privébijtelling voor de auto's bedroeg € 16 (2017: € 11). De leden RvC ontvangen een bezoldiging over 2018 van € 81 (2017: € 51).

Algemene kosten

De algemene kosten bestaan uit:	2018	2017
Kantoorkosten	75	67
Kosten automatisering en onderhoud	224	307
Totaal	299	374

Diensten van derden

De diensten van derden bestaan uit:	2018	2017
Actuariskosten	189	222
Kosten audit en advies	302	259
Totaal	491	481

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende actiefpost. Rentelasten worden toegerekend aan opeenvolgende verslagperiodes naar rato van de resterende hoofdsom in het jaar waarop ze betrekking hebben. Onder rentelasten vallen de kosten aan vermogensbeheer (€ 94).

Niet gerealiseerde resultaten beleggingen

Om een beter inzicht in het resultaat van Centramed te geven zijn, conform besluit modellen jaarrekening, de niet gerealiseerde winst en verlies op aandelen separaat in de winst- en verliesrekening opgenomen.

4 Opbrengst beleggingen

	Gemiddeld belegd bedrag	Opbrengsten		Waardemutaties		Rente lasten	Totaal 2018
		Intrest	Dividend	Gerealiseerd	On-gerealiseerd		
Aandelen, obligaties en andere vastrentende waardepapieren	38.946	498	-	133	-281	-94	255
Liquide middelen	34.409	2	-	-	-	-	2
Totaal	73.354	500	-	133	-281	-94	257

Rente-, kasstroom- en kredietrisico

Rente- en kasstroomrisico

Het beleggingsbeleid en treasurybeleid bepalen de kaders, waarmee het marktrisico (o.a. rente-, aandelen- en spreadrisico) wordt beheerst. Prudentie is daarbij het uitgangspunt. Tegenover het belegd vermogen staan voor een groot deel de verzekeringstechnische verplichtingen. Het beleggingsbeleid is erop gericht om de duration van te beleggingen te matchen met de verplichtingen.

Het renterisico van Centramed blijkt volgens de Solvabiliteitskapitaalvereiste (SKV) € 1.390 per einde 2018.

De duration van de rentegevoelige activa is gelijk aan de duration van de rentegevoelige passiva. De omvang van de rentegevoelige activa is groter dan de omvang van de rentegevoelige passiva. Per saldo zorgt dit ervoor dat het kernvermogen (saldo van activa en passiva) in marktwaarde termen daalt bij een rentedaling.

Kredietrisico

Het kredietrisico wordt zoveel als mogelijk beheerst door spreiding en een juiste rating van herverzekeraars en bankrelaties. Bij de keuze van herverzekeraars wordt daarnaast, in samenwerking met de

herverzekeringsmakelaar, gelet op relevante kennis en kredietwaardigheid. Het panel van herverzekeraars is voldoende gespreid. De solvabiliteit van de herverzekeraars wordt periodiek beoordeeld.

De gewenste rating van herverzekeraars is minimaal gelijk aan A (S&P). Alle herverzekeraars voldoen hieraan. De liquide middelen worden alleen geplaatst bij ING Bank en Rabobank en op de beleggersrekening bij de Kasbank.

Tevens bestaat er een tegenpartij-/kredietrisico volgend uit de financiële posities van onze leden. De ontwikkelingen in de zorgmarkt en de financiële status van onze leden worden ook in dit kader gevolgd.

Het kapitaalvereiste voor dit kredietrisico bedraagt ultimo 2018 € 955.

5 Toerekening opbrengst beleggingen

De beleggingsopbrengsten onder aftrek van de beleggingslasten worden volledig toegerekend aan de technische rekening schadeverzekering.

Toerekening naar distributiekanaal

Schadeverzekeringsbedrijf (direct bedrijf)	2018	2017
Geboekte bruto premies	20.586	18.562
Verdiende bruto premies	20.586	18.562
Geboekte bruto schaden	7.204	8.522
Schaden na aftrek herverzekering	5.368	5.547
Bedrijfskosten	5.502	5.562
Herverzekeringssaldo	795	6.141

Bruto premie naar herkomst

De herkomst van de bruto premie ad 20.586 (2017: 18.562) is volledig toe te rekenen aan Nederland.

Accountantskosten

Inbegrepen zijn de aan het boekjaar toegerekende accountantskosten:	2018	2017
Ernst & Young Accountants LLP		
Wettelijke controle jaarrekening	74	48
Overige controleopdrachten, w.o. verslagstaten Solvency II	23	16
Totaal accountant	97	64

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Er is een huurverplichting tot 30 september 2022 met een jaarverplichting van 128. De niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Ontvangen zekerheden

Er zijn ontvangen zekerheden in de vorm van door de leden afgegeven garantstellingen vanaf 2000 ad 8.840.

Gestelde zekerheden

Een bankgarantie is afgesloten in verband met de huur van het pand Maria Montessorilaan ad 47. Dit bedrag betreft een garantie ter grootte van 3 maanden huur. De huurovereenkomst heeft een looptijd van 6 jaar met ingang van 1 oktober 2016.

Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden

Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. is aangesloten bij de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. (NHT). Dientengevolge betaalde Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. haar aandeel in de herverzekeringspremie en overige kosten van NHT en staat Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. garant voor haar aandeel in het eigen risico van NHT, zijnde 0,08302% van 1/3e van de eerste layer van € 200 miljoen hetgeen overeenkomt met een bedrag van 4. De garantstelling in het kader van NHT is niet meegenomen in de berekening van de aanwezige solvabiliteit.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan die betrekking (kunnen) hebben op de jaarrekening.

Directie per 31 december 2018

- Mevr. M.G. Bakker
- Mevr. mr. I.A.J.M. Heikens

Raad van Commissarissen per 31 december 2018

- Dhr. Prof. dr. J. van den Heuvel (voorzitter)
- Mevr. drs. G.M. Haandrikman AAG
- Mevr. mr. M.E.J. Klompé MGM
- Dhr. drs. R.L. Kamermans
- Dhr. J.M.P. Essers MBA
- Dhr. Prof. dr. M.H.H. Kramer

Resultaatbestemming

Statutaire bepaling ten aanzien van de bestemming van het resultaat

Statutair is ten aanzien van resultaatbestemming het volgende bepaald (artikel 24, Bron: statuten Centramed versie 22 juli 2015, p.24):

24.1. *Indien uit de Jaarrekening een batig saldo blijkt, worden ten laste daarvan zodanige bedragen krachtens een besluit van de directie gereserveerd als wenselijk is voor de vermogensvorming van de Maatschappij en op grond van of krachtens de Wft.*

24.2. *Van hetgeen na toepassing van artikel 24.1 resteert van een batig saldo wordt eerst het aan iedere Aandeelhouder toekomende dividend, als bedoeld in artikel 8.10, vergoed door bijschrijving op de door dat lid/die Aandeelhouder gehouden dividendreserve. Van hetgeen na toepassing van artikel 24.1 en de in de voorgaande zin vermelde toevoeging aan de dividendreserves resteert van een batig saldo uit:*

- *Bedrijfsrekening A: wordt uitsluitend aan de Ledenrekeningen van ziekenhuizen of door de directie daarmee gelijkgestelde instellingen, een bedrag toegevoegd;*
- *Bedrijfsrekening B: wordt uitsluitend aan de Ledenrekeningen van die instellingen die geen ziekenhuis of door de directie daarmee gelijkgestelde instellingen zijn, een bedrag toegevoegd, zulks met inachtneming van het bepaalde in artikel 24.6 en 24.8.*

24.3. *Tenzij zodanig verlies wordt afgeboekt van de algemene reserve, wordt een verlies over enig boekjaar uit:*

- *Bedrijfsrekening A: afgeboekt van de Ledenrekeningen dan wel dividendreserves van ziekenhuizen of door de directie daarmee gelijkgestelde instellingen;*
- *Bedrijfsrekening B: afgeboekt van de Ledenrekeningen dan wel dividendreserves van instellingen die geen ziekenhuis of door de directie daarmee gelijkgestelde instellingen zijn, zulks met inachtneming van het bepaalde in artikel 24.6, 24.7 en 24.8.*

24.4. *Indien na toepassing van het in artikel 24.3 bepaalde op Bedrijfsrekening A of Bedrijfsrekening B nog een verlies over enig boekjaar resteert, wordt dit restant in mindering gebracht op de resterende saldi van de op dat moment nog bij de Maatschappij aanwezige Ledenrekeningen dan wel dividendreserves, zulks met inachtneming van het bepaalde in artikel 24.6, 24.7 en 24.8. Een eventueel daarna nog resterend negatief saldo kan in mindering worden gebracht van het op de Aandelen gestorte Agio, zulks met inachtneming van het bepaalde in artikel 24.6, 24.7 en 24.8.*

24.5. *De afboekingen, vermeerderd met rente overeenkomstig artikel 6.5, die hebben plaatsgevonden ten laste van de algemene reserve en/of overeenkomstig artikel 24.4 als gevolg van een (restant) verlies uit Bedrijfsrekening A of Bedrijfsrekening B, zullen worden ongedaan gemaakt door aanzuivering door contante storting, hetzij direct hetzij op termijn, al naargelang de directie zal bepalen, door de leden die bij het einde van het boekjaar waarin het verlies is geleden, verzekeringen hebben lopen die tot de desbetreffende Bedrijfsrekening behoren. Daarbij kan de directie op ieder moment verlangen dat bedoelde leden te zijnen genoegen een bankgarantie stellen ten gunste van de Maatschappij.*

De directie kan besluiten om de hiervoor in dit lid bedoelde contante stortingen niet op te vragen en in plaats daarvan over te gaan tot aanzuivering van het (restant) verlies door overboeking van batige saldi uit volgende jaren uit dezelfde Bedrijfsrekening als die waarin eerder bedoeld verlies is gevallen. Ten aanzien van de aldus overgeboekte batige saldi zal artikel 24.2 buiten toepassing blijven.

24.6. *De verdeling over de afzonderlijke Ledenrekeningen dan wel dividendreserves van de bedragen die overeenkomstig artikel 24.2 daaraan dienen te worden toegevoegd, respectievelijk overeenkomstig artikel 24.3 en 24.4 daarvan dienen te worden afgeboekt, geschiedt gesplitst naar het resultaat in de betrokken Bedrijfsrekening volgens de in artikel 7.2 genoemde verdeelsleutel.*

24.7. *De afboekingen ten laste van de Ledenrekeningen dan wel dividendreserves en het gestorte Agio als bedoeld in artikel 24.3 en 24.4 geschieden volgens een besluit van de directie op een door de directie te bepalen wijze en onder toepassing van artikel 6.4.*

24.8. *Indien het kalenderjaar waarin het batig saldo is opgebouwd valt in de periode voor aanvang van het lidmaatschap, na beëindiging van het lidmaatschap, dan wel indien een lid het lidmaatschap nog slechts ontleent aan een Uitloopdekking, blijven toevoegingen aan de desbetreffende Ledenrekening of Agio, als bedoeld in artikel 24.2 achterwege. Indien het kalenderjaar waarin de toevoegingen, als bedoeld in artikel 24.2 geschieden valt in de periode na beëindiging van het lidmaatschap dan wel indien een lid op dat moment het lidmaatschap nog slechts ontleent aan een Uitloopdekking, blijven toevoegingen aan de desbetreffende Ledenrekening of Agio, achterwege. Indien het kalenderjaar waarin het verlies is opgebouwd valt in de periode voor aanvang van het lidmaatschap blijven afboekingen van de desbetreffende Ledenrekening, dividendreserve of Agio, als bedoeld in artikel 24.3 en 24.4, achterwege.*

24.9. *Reserves, behoudens de dividendreserves, kunnen niet worden uitgekeerd, onverminderd het bepaalde in artikel 28.2. Uitkeringen ten laste van de dividendreserves kunnen slechts geschieden krachtens een besluit van de Algemene Ledenvergadering en met inachtneming van de eisen die zijn neergelegd in artikel 11.6.*

24.10. *Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd voor zover de wet dat toestaat.*

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de leden en de raad van commissarissen van Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. (hierna de vennootschap) te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de winst- en verliesrekening over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 468.000 (2017: € 227.000)
Toegepaste grondslag	2% van het eigen vermogen
Nadere toelichting	Wij zijn van mening dat het eigen vermogen de meest geschikte basis voor de materialiteit is, aangezien het eigen vermogen en de solvabiliteitsratio die hieruit voortkomt de belangrijkste maatstaf voor de stakeholders van Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. is.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 23.400 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Risico	Onze controle-aanpak	Belangrijkste observaties
Vaststelling en toereikendheid technische voorziening te betalen schade		
De omvang van de technische voorziening voor te betalen schade per 31 december 2018 bedraagt €89,9 miljoen. Vanwege de omvang van de technische voorziening in relatie tot de jaarrekening als geheel, alsmede de volatiliteit van de schade en de onzekerheid die dit met zich meebrengt in het schattingsproces, betreft de technische voorziening te betalen schade de post met de grootste impact op onze controle.	Wij hebben het proces ten aanzien van de vaststelling van de technische voorziening beoordeeld, waarbij wij gebruik hebben gemaakt van de werkzaamheden van de eerste en tweede lijn actuariaat. Wij hebben een deelwaarneming op schadedossiers uitgevoerd, waarbij wij een aansluiting hebben gemaakt tussen de in de administratie verantwoorde schadereserve en de schaderaming aan de hand van de expertiserapportages. Wij hebben, in samenwerking met onze interne specialisten, de IBNeR voorziening, de toereikendheidstoets en de gehanteerde assumpties in de onderliggende berekening beoordeeld. Hierbij hebben wij met name aandacht besteed aan de toegepaste expert judgment en de consistentie van toegepaste schadedriehoeken.	Op basis van deze werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de basisgegevens die gebruikt worden voor de vaststelling van de technische voorziening nauwkeurig zijn. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat de gehanteerde methoden voor vaststellen van de voorziening aanvaardbaar zijn en hebben wij vastgesteld dat de assumpties gehanteerd in de toereikendheidstoets zich binnen een acceptabele bandbreedte bevinden.
Technische voorzieningen - herverzekeringsdeel		
Van de totale technische voorziening voor te betalen schade komt per 31 december 2018 een bedrag van € 37,8 miljoen voor rekening van herverzekeraars. Vanwege de omvang van het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen, en de directe samenhang met de technische voorziening voor te betalen schade, heeft deze post een grote impact op onze controle.	Wij hebben het proces ten aanzien van vaststelling van de hoogte van het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen beoordeeld. Wij hebben beoordeeld of het actuariaat de juiste parameters heeft meegenomen in haar berekening aan de hand van de onderliggende herverzekeringscontracten. Vervolgens hebben wij, op basis van de hoogte van de schadelast IBNeR boven het eigen risico per schadejaar, de hoogte van het herverzekeringsdeel van de technische voorziening nagerekend.	Op basis van deze werkzaamheden hebben wij geen materiële onjuistheden in de herverzekeringspositie geconstateerd.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Introductie en kerncijfers
- het directieverslag (bestaande uit strategie, trends en ontwikkelingen, operatie, risico management en governance);
- het verslag van de raad van commissarissen; en
- de aanvullende informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door de Algemene Leden Vergadering op 15 december 2016 benoemd als accountant van Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. vanaf de controle van het boekjaar 2017 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang geleverd.

Geleverde niet-verboden diensten

Wij hebben naast de wettelijke controle van de jaarrekening de controle van de QRT staten voor 2018 uitgevoerd.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten.

Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening vanuit alle zaken die wij met de raad van commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het jaarverslag en de overige gegevens

- Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het jaarverslag en de overige gegevens):
- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd.
- dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Den Haag, 23 april 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. T. de Kuijper RA

9 Aanvullende informatie

Ledenlijst per 1 januari 2019

Ziekenhuizen	ggz Instellingen
Academisch Medisch Centrum	Accare
Admiraal De Ruyter Ziekenhuis	Altrecht
Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis	Arkin
Bravis Ziekenhuis	Conrisq Groep
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis	De Forensische Zorgspecialisten
Catharina Ziekenhuis	De Hoop ggz
Deventer Ziekenhuis	De Regenboog Groep
Diakonessenhuis	Fivoor BV
Dijklander Ziekenhuis	Emergis
Erasmus MC	GGNet
Flevoziekenhuis	GGZ Breburg Groep
Groene Hart Ziekenhuis	GGZ Centraal
HagaZiekenhuis	GGZ Delfland
Jeroen Bosch Ziekenhuis	GGZ Drenthe
LangeLand Ziekenhuis	GGZ Eindhoven en De Kempen
Laurentius Ziekenhuis	GGZ inGeest
Leids Universitair Medisch Centrum	GGZ Noord-Holland Noord
Maasziekenhuis Pantein	GGZ Oost Brabant
Noordwest Ziekenhuisgroep	HVO-Querido
OLVG	Iipse de Bruggen
Ommelander Ziekenhuis Groningen	Lentis
Radboudumc	Mondriaan
Reinier de Graaf	Parnassia Groep
Rode Kruis Ziekenhuis	Pro Persona
Saxenburgh Groep	Reinier van Arkel groep
Sint Franciscus Vlietland Groep	Trajectum
Sint Maartenskliniek	Vincent van Gogh voor geestelijke gezondheidszorg
Spaarne Gasthuis	Overige instellingen
St. Antonius Ziekenhuis	Adelante Zorg
Treant Zorggroep	AMC Medical Research
Universitair Medisch Centrum Groningen	Apotheek A15
VU medisch centrum	LCPL - NMDL
Ziekenhuis Nij Smellinghe	Kempenhaeghe
Ziekenhuis St Jansdal	Nij Geertgen
Ziekenhuis Tjongerschans	PAMM
ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen	Pathan
Zuyderland	Radboudumc - Nierdonoren
	Radiotherapeutisch Instituut Friesland
	Symbiant
	Volgers.org
	Zuidwest Radiotherapeutisch Instituut